

Új szépirodalom

DRASCHE-LÁZAR ALFRÉD.
TÚZPRÓBA
Regény. Ára 5 korona.

KAFFKA MARGIT.
ÁLLOMÁSOK
Regény. Ára 6 korona.

LACZKÓ GÉZA.
NOÉMI FIA
Regény. Ára 5 korona.

MOLNÁR FERENC.
Kis Hármaskönyv
Elbeszélések. Új kiadás.
Három kis kötet tokban. Ára 6 korona.

TORMAY CÉCILE.
Emberek a kövek között
Regény. Második kiadás. Ára 4 korona.

A Franklin-Társulat kiadásai.
Megrendelhetők:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetzés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

**Órizzük meg hősi halált
halt kedveseink emlékét!**

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicsó halált halt hőseinknek emlékét megörökítő, igen díszes, szép kivitélű fényképtartó keretet, (fekete műret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arczképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

Olvassa a
hirdetéseket

**A legkellemesebb otthoni szórakozás, egy
„WÁGNER“-beszélőgép!!**

Tölcser vagy tölcser nélküli!

A „Wagner“ hang-
lemezek a legjobb
gyártmányok. El-
sőrendű minőségű
anyagból készül-
nek, miáltal hang-
visszaadásuk töké-
letes, tiszta és
élethű. A 25 cm.
átmérőjű, rendkívül
sikerült felvételi
dupla hanglemezek
árba 6 kor. Erős-
hangú játszótték
1000 darabja 10,-
15,- és 20,- K.

Lemezalbumok, a lemezek elhelyezésére
finom kivitelen darabja csak 6 korona.

A „Wagner“ hangversenylemezek 1917. évi újdonságai a következők:

Csárdákirályné
Álom, Álom
Te rongyos élet
Egy a szívem, egy a párom
A lányok, a lányok
Hajmás Péter, Hajmás Pál
Mint egy bálványt, úgy imádják
Három a kislány
Oh be durcás
Árva a ház
Drága szép muzsika
Tavaszi felhők
Már vége, már vége
Dal a három kislányról
Mágus Miska, Hopsza Sári
Csintányéros csudra világ | Háború felvételek
Katonasors I. és II. rész
Tábori ének I. és II. rész
Házért I. és II. rész
Bakancsok I. és II. rész
Katonanóták I. és II. rész
Csillagfényes nyári éjjel volt
Nem látlak én téged többé
Még kérem a listás molnárt
Egy katona temetése
Kard és rózsza
Estére indul az erdő
Vasárnap város a bakámat
Messe mentél nagyon messze
Darumadár elszállt dél felé
Összel arra érdeink | Felmegek az Urstenhez
Kalapomon piros rózsza
Tyűh, de kutyá jövedem van
Megtört a Sári
Harmincskötés bakagyerek
Kerekos András
Ácsi csigány
Bucika tetőn
Kárpátok germezein
Zokogva sir az ősz szél
Mikor az est mesélni kezd
Zeuzi kisasszony
Lesz még ünnep ezen a világon
Tiszparti nóták
Egyszer mentem el a bába
Stb. stb. |
|--|---|--|

WÁGNER
Budapest, VIII., József-körút 15.

„HANGSZER-KIRÁLY“
országszerte elismert
elsőrendű magyar
hangszerek és be-
szélőgépek áruháza.
Telefon: József 71.

A háborús helyzet megértéséhez
nélkülözhetetlen kézikönyv a

ZSEBATLASZ

1917. évre.

HUSZONKÉT

igen érdekes földrajzi, kül-
politikai, közgazdasági, sta-
tisztikai és háborús vonat-
kozású cikkel, nyolc kisebb,
négy nagy színes térképpel
és színes grafikonokkal.

Ára 3 korona 60 fillér.

A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása.

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és a
Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-u. 4., valamint minden könyvkereskedésben.

RENDELÉS NÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

VASÁRNAPI UJSÁG

15. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 15.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona. A „Világkrónika“-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postai engedély határozott viteldij is csatolandó.

ŐRSZEM AZ ERDŐS-KÁRPÁTOKBAN. — Balogh Rudolf felvétele

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

Összerezzen. Nem mer megfordulni. E hang... csudás bűbáj van benne: altató, csillapító s mégis oly fensőbbes borzongató; közelről szól suttogó fojtottan, s mégis mintha végtelen messzeségből hallatszanék. — mi ez? ekhó, mely nyugtát nem lelve bolyong már régóta itt a rengetegben, vagy tán mégis közvetlen élő szó? A hercegnő felpillant. A nagy nesztelen Valaki áll mögötte szőlőhímzéses lyd asszonytalárjában... de melyikőjük ez? a főpap Onarus, vagy tán maga a szoboristen kelt fel onnan a szentély kupolája alól, hogy elhagyva márványszékét ide érte jöjjen ebben a nagy perczben? Néz le rá szibbasztó, rejtélyes szemével, keze lassan emelkedik, átkarolja, fel-emeli s gyöngéden magához vonja őt. Ariadne felsóhajt: fáradt... oly jó nem ellenkezni, oly jó ebben az édes és félelmes Valakiben bízni! Nem habozik, a csigásan omló, szélesen lengő, fényes szakállra hajtja forró fejét. A szél sóhajt-e, vagy az a búvós hang folytatja? Zengése oly gyógyító, cirógató:

— Ne nézz le oda. Ott lenn csak a halál van. A véges. És te ne a véget, a halált a mélyben, inkább a végtelent, a halhatatlant keresd a magasban. Néz fel rám...

— Nem tudok.
— Persze gondolatod már a mélybe ejtetted s a láthatatlan szálak húznak le. Várj, elvágom ezeket a szálakat.

Baljának thyrusával a hercegnő s a mélység közé suhint:

— Most már felnézhetsz. Nézz!
Minos leánya reszketni kezd. Azok a hatalmas szemek parancsolóan hívják, szólítják: akár a nap sugarai a harmatot, valósággal felszívják őt. S mint harmat a zenith felé, ő is szinte párává könnyülve suhan fel ama szemek világító kapuin át a magasba. Benn van már, túl a kapun, csudás új érzelmi tájakon. S ő is csak asszony és kíváncsi... El a bérceftől, Minos leánya nem néz többé a tűnő száz vitorla után.

— És most jer, leányom.
Alázatos, halk válasz:
— Követlek...

Csend. Feje a vállán, szeme a szemében, Ariadne a nagy nesztelen Valakihez simul s hanyattbomló aranyhaja cirógatóan omlik a lyd-újjas ölék karra. Némán, szófogatóan suhan véle vissza a szent fűvön át...

V.

APOLLO DÖNT.

Vége a szelek csatájának, reggelre tépett tömlökként petyhüden hanyatlanak le a légi hatalmak s a velük dühöngött hullámok is zsörtölődve pihennek el a szent szigetek közt. Didergő partok, álmatlan hegyek, egész éjjel a gomolygó felhőlovasok villám-patája alatt reszkettek, virrasztottak: ép melegeznek kissé, pázsitruhájukat, erdőköpenyüket szárítgatják a hévvel fűtő fiatal nap tűzénél. A beálló szélcsendben az ellenséges habok még neheztelve lökdösődnek egy darabig, aztán elúvna a cél-talan mozgalmat, jámboran lefektüsznek, hanyatt nyúlnak: tiszta fényes kék tengertükörre simulnak ki Delos körül. Jól védett ez a kicsi szent tenger; éjszaktól a szomszéd Tenos szent bércei tartóztatják a haldokló dühös Boreast, délfelől Naxos állja útját a gyöngülő afrikai Notos szélnek, nyugatról Syros gerince téri le a zivataros, sötét Zephyrost, csak az egy keleti tengerkapu van nyitva a frissítő, reggeli Argestesnek. Am ez nem ellenség, e szellő nyájas vendég, lábujjhegyen fut a tengeren s alig borzolva fel annak simakék vizibáronyát. Könnyű a lépése s lehelle a messze napkelet édes fűszerszága, — hozza magával a tarsusi nárdus, a libanoni cedrus illatát, fűjja az amathontei rózsák szirmát s

olykor a kelő nap oszlopainál költő fönix madár zsenge tollát...

A barbárok a hajók sárkányos orrában sűtkéreznek, bőrruhájukat szárítják, farkocsukat fésülik s a fogukat mutatva tátott szájjal, baromi boldog areczsal szívják magukba e búvós illatokat. Közben a déli naptól fiperszelt karjukkal a szálló zsenge fönix tollakra vadásznak, melyek hír szerint csudásan gyógyítják a sebeket... Száz vitorla mint megannyi szállni kész színes vizimadár gubbaszt szép rendben Delos körül, melynek gerince és szent Kynthos hegyecskéje aranybarnán sárgállik elő az azursik viharutáni frissen festett kékségéből. Piczi jószág, a sziget szélessége alig egy nyíl-lövésnyi, a hossza legfeljebb két oroszlanbőség... A barbárok hasmánt hajolnak ki a hajókból s tekert nyakkal igyekeznek a tenger opálás felszínén át a sziget alá tekinteni, — nagy az izgalom, érdeklődés, kíváncsiság, pár kremni, dardan és bryg búvár ép a sós mélybe készül. No ők majd megmondják, mi van odalenn... A többi az alatt babonásan faggatja az egyes hajókra kapitányokul rendelt athéneket:

— Oszlop? Érezoszlop? Érezoszlop a tenger alatt? hol? merre? mutasd már... És hogy ezeken állna a sziget? És hány ilyen érezoszlop volna?...

— Négy, magyarázza Phorbas fölényes titokzatossággal — és még ti kérditek, éjszaki barbárok? Hisz ti vagytok mindennek az oka.

Amulat, — csillag szemmel, fontoskodva tolokodnak, guggolnak oda köréje:

— Mink? hogy-hogy?
— Hát úgy, hogy ti üldöztétek el a szentséges Zeustól teherben lévő szép Letot onnan az éjszaki hegyekből, bizony, szégyelhetitek magatokat...

A nagy bivaly-emberek fejcsóválva, zavartan néznek össze a aztán szégyenkező, bűnös gyerekként sűtik le a szemüket. Egymásra vadaszkodnak:

— Mi nem bántottuk, nem is ösmerjük... Tán a skordiskok, vagy az agathyrók, igen, bizton ti voltatok!...

Majd hajba kapnak, — Phorbas ünnepélyesen folytatja:

— Hát a szegény Leto menekült, de nemcsak előletek, hanem a Zeus neje, a féltékeny Hera elől is, ki a Hekate fekete kutyaival a tengerbe kergette őt. Leto beugrott s erre jött, erre úszott a tengerszoroson át.

— Ej, ej, szegényke! — érzékenykednek a barbárok.

— S ekkor könyörült meg rajta Poseidon, — tudjátok-e, ki ez?

A körben guggolók röstelkedve vakarják a szőrös térdüket. Csak a hátrább ülő bőrnadrágos király-skytháknak csillan le a szemük, vigan verik össze czifrára varrott rövid csizmájuk bokáját a légben s büszkén tartják fel az ujjukat:

— Mi tudjuk! Poseidon a tengeristen! Mi is imádjuk, de mi Thamadasan hívjuk.

Phorbas feddően tiltakozik:

— No ez nem az igazi neve. Az ő igazi neve: Poseidon s nektek ezt kell megtanulnotok és annyival is inkább, mert — csitt! — ő, Poseidon, a ti megmentőtöknek, a mi Theseusunak, a tulajdon édes apja, úgy bizony!

A barbárok tátott szájjal bólogatnak: «Hát egy istennek a fia? no meg is látszik rajta!»
— Meg bizony, odanézetek, milyen szépen áll ott a szentliget szélén a hegyoldalon a füstölgő nyílt oltár előtt, látjátok? csupa kosszarvból és hozzá megannyi balkosszarvból van rakva az az Apollo-oltár, a mi Theseusunak, a fel Theseus a krétai aranykineset, viszik is már oda be a sziklabarlangba, a kinesesháza... No de akkor még mindez nem volt, akkor itt tenger volt s a hogy mondom, ép erre úszott a szép Leto; Poseidon megsajnálta s ő ugyan nem félt Hérától! Beledöfötte szigonyát a tengerfenékre, itt e helyen... s a szigony hármas

fogával ezt a kis sziklajóságot, ezt a szigetcskét a víz színére rántotta fel: hadd legyen Letonak helyecskéje, a hol lebetegchessék...

Tetsző moraj: «derék egy isten!»

— Leto meglátta s fel is kapaszkodott a szigetcskére, de nyomban igen megijedt: a szigetnek ugyanis Poseidon a sítségsében elfelejtett fundamentumot adni. Delos úszó sziget volt s billenve hanykódott itt a többi szent sziget közt, a mi bizony ezeknek se nagyon tetszett, szóval, ezen kellett valahogy segíteni, Delost kellett a vajdúdo asszony számára rögzíteni. Am hogyan? Ekkor szaladt Poseidon Lemnosra Hephaestushoz s hamar négy rengeteg érezoszlopot kovácsoltatott véle, ide hozta s maga támasztotta őket Delos alá, hogy Leto nyugodtan szülhessen. Így is történt, ott a pizi szent tó partján annak a pálmának a derekát öelve vajdúdo Leto s ott hozta a világra az isteni ikerpárt: Apollót és Artemist... No ti búvárok, hát láttátok-e a sziget-alatti érezoszlopokat?

Mind felugrának. A búvárok hápogva bukkannak fel a kék vízből s prüszkölve merednek s kíváncsiakra. Phorbas szinte parancsolóan toppant és rivall rájuk:

— No Mygdon, úgy-e láttad a szigetet tartó érezoszlopokat?!

— És Mygdon felel végre. Először csakúgy hal-kan, bátoratlanul mondja: «látam!» másodsorra már hangosabban ismétli, harmadszorra pedig már teljes meggyőződéssel dörög: «persze hogy láttam, ti is, ugy-e? Bizony láttuk mind a négy érezoszlopot... No, szójatok hát már!»

— És ők is szólnak: bátorodnak, bólogatnak s mentül többször ismétlik, annál hangosabban és határozottabban tanuskodnak: «persze hogy láttuk! Mily vastagok azok az oszlopok és mily feneketlen mélyre nyúlnak le! én meg is fogtam, meg is kongattam őket... Nem hiszitek? Jertek le velem...»

Am senki se vállalkozik. A barbárokat szent borzongás fogja el. Összebújnak és nem csak itt ezen a hajón, hanem a többi fedélzeteken is fojtottan tanácskoznak. Lassan aztán egyre többen kúsznak át s jelentkeznek Phorbasnál. Ő ügyes athéni, tudja már az efélét s várja, de azért hagyja beszélni őket. Nehezen nyögik ki:

— Uram, ezek az érezoszlopok nem hagynak nyugodni minket... Hiába, a mi isteneink még se ily erősek. A ti isteneitek hatalmasab-
bak. Féltünk tőlük. Ép ezért inkább hozzájuk állunk át. Ugye, akkor minket is védeni fog-nak? Fogadjatok be, mondd, mit tegyünk?

Phorbas hosszan akadékoskodik, a mi persze még jobban tüzel a barbárokat. Király-skythák, dardanok, brygek, skordiskok egyre többen jönnek, könyörögnek s utóbb már önként, maguktól tépik le a nyakukból, fejükről, fegy-vereikről a vallási jelvényeiket.

— Úgy! — dörög Phorbas, — most már ladikba szállhatunk, megyünk az oltárhoz, ott ti szépen utána mondjátok Theseusnak az Apollo-fohászt, áldoztok s majd falatot kaptok a szent áldozati pecsenyéből. Rajta!

Phorbas mint szófogató, jámbor gyerek-hadat szállítja partra a meghatott barbárokat. Szemük nyugtalan, remegnek s egyre nagyobb áhitattal pislognak a tengeralatti érezoszlopokat emelgető Poseidonnak a fia, az áldozó Theseus felé. Mutatják: erős a karja, ő is el-bírná azokat az érezoszlopokat... A ladikok mozgolódására persze még többen csatlakoznak a megtérőkhöz: rohannak, hogy le ne maradjanak, a hosszúpálastos, óvatos agathyrók, a vörshajú, tetűvő, földszíni budinok s a sárgaarcú, töpme orrú argippaeusok is, kik kopaszon jönnek a világra s lovón élnek, lovon halnak... Egész népvándorlás ez az öbölbeli falueska színesen tükröződő házi felé, melyek-kupolás volta mutatja, hogy még a hellén uralom előtti tyrsi világból valók. Nagy láma és mozgalom van most ezek előtt a parti házak

előtt; az öreg Menesthes hadonáz az elefánt-csontkezes jogarbotjával és sürgeti a hellén városoktól itt tartott szigetsereg katonáit. E katonák ép egy nyilván nagy bűt egaggastyánt tuszkolnak le a partra s kíméletlen síetséggel taszítják be egy eszónakba, egy másik ladikba viszont más katonák egy szemmeláthatóan már vajdúdni kezdő fiatal terhes nőt hajszoznak be ép ily síetséggel. A ladikokok egészen különös babonás iszonyattal sürögnek: gyorsan taszítják el a két eszónakot a szent parttól és hanyatt-homlok eveznek tova, el Apolló szigetétől... A barbárok döbbenve nézik mindezt; nem értik, Phorbas kérdik.

— Csitt, szól ő, — Szent Delos a tiszta isteni testvérpár szennyezetlen szent szigete: szent Deloson se halni, se születni nem szabad! Látjátok? a bölös és temető odaát a nagyobbik Deloson, azon a szomszéd Rheinea-szigeten van, e két ladik is oda igyekszik... Csak ti születettek itt újjá hívőknek és helléneknek!

Fenn a szent ligetben már a második áldozati tűz lobban az égnek: Apolló után Theseus a segítő Aphroditének hódol, neki avat fel új oltárt. A Labyrinth mentettjei körben lejtik az aranyfonál bujkáló Geranos-tánczát s miután myrtussal, rózsával és mákkal táplál-ták volna az áldozati lángot, a maguk személyes hálaáldozatát mutatják be az istennek: úgy a leányok, mint a fiúk sorban levágják a hajukat mind a tizenhárom s e szalaggal átkötött fürtöket akasztják fel első áldozati ereklyék-ként a hegyi barlang Aphrodite-falára. Poseidon fia az oltártól nézi s az jut az eszébe, hogy a leányok közül egyik se oly aranyzóke, mint Ariadne. Sem nem oly ébenfekete, mint Phaedra... Vállalt von, felsóhajt s kissé szóra-kozottan mondja a köteles fohászt az oltár felé:

— Nagy istennő, köszönök, hogy megsegítetted s köszönet azért is, hogy a Hold ellenséges Leányainak a bűnös bűbájától megmentetted. Égy perczre torkán akad a szó. Aztán annál buzgóbban folytatja:

— És most, hogy e sziget szentélyeddé lesz, legyen itt ezentúl szentek és védettek és

senki se merje bántani a te kegyelt állataidat: a kóst, a hattyút, a teknősbékát, a delfint...
— És a galamb? — súgja és javítja hozzá Myrto — ime itt a mi életmentő szent gerlénk, vedd át Theseus és ereszd el, hadd telepedjék le itt e szent ligetben nagy istennők nagyobb dicsőségére!

Theseusnak a szíve dobban, a hogy a szerelem-szerző galambot átveszi. Gyöngéden cirógatja s közben félszemmel háborodottan néz délre a kéklő Naxos felé: ott az a kirügő bérceftok, hol a mámor oly édes s a kiábrándulás oly keserű volt... Elgondolja, lám ezt a madarat egykor régen, még tegnapelőtt!... Ariadne tartotta a keblén. Sőt Phaedra is... hogy futott vele a kis krétai hercegnő az égő knossosi palotán át! Drága perczek, mint a méz, úgy csurogtak... és most vége. De miért lett így egyszerre vége? Poseidon fia ismét az oltárra tekint. Nézi a kékes füstöt, mely a teljes szél-csendben lassan, szinte ölelkező, nőies hajlá-csaló száll a babér és ciprus lomb közül a magasba:

— Te akartad, nagy istennő. Azt is, hogy megmentsem, azt is, hogy szeressen, azt is, hogy így egyszerre hirtelen vége legyen. De mondd, mért akartad? Mi a terved velem?

A füst csak száll némán s tovább gombolyítja a gondolatait. De csak egyre jobban össze-bogozza őket. A mily fiatal, oly igen fáj Theseus-nak, hogy nem szeret többé. Szíve üres; oly lehangozó ez! Az üres szív pedig olyan, mint az üres paritya: nincs súlya s így ereje, lendülete sincs a nagy tettekhez, hősi cselekvé-szekhez. Poseidon fia Aphroditéhez fordul még egyszer:

— Nagy istennő, adj új érzést, új életet, — töltsd meg e szívet súlyllyal, örömmel, ha kell, fájdalommal...

Azzal eresztí a szent galambot. A madár boldogan tűnik a babérbokrok közé s már is turbékolva hívja ösmeretlen párját... E perczben azonban növekvő zúgás kél az oltár alatti hegyoldal szent ligetéből s Theseus megfordul. A fohászkozó barbárok szájai ugrálnak fel s Phorbassal együtt mind a napkeletre néznek. Sokan vadul rohannak vissza a partra a hajók

felé, melyeknek legénysége riadó nélkül is szintén mozgolódik már. Ők is mind Theseus hívják s hadonázva mutogatnak arra a Szász Sziget messzekéklő vízi csúcsai felé, sőt vagy tizenöt nagyobb gálya már parancs nélkül is horgonyt ránt, felhúzza a vitorlát s az erősödő széllel küzdve támadó éllel áll ki esatarendbe Delos déli csúcsán. Nagy a láma, száz nyelven üvölt a türelmetlenség: egymásután szedik le a hajók orrában levő hegyes és éles érzé-kosokról a bőrhüvelyt és ép oly sietve aggatják ki a szokásos esatapánczelt: a pajzsokat a külső bordázatra az evezők közé. Lándzsa-hegyek merednek mindenfelől s mind arra villannak a keleti szembatfelől, melyet egészen betöltöttek már a rohamosan közelgő rejtélyes hajórajnak a dagadó színes vitorlái. Theseus számolja: óh sokan vannak, lehetnek negyvenen gályák, akár hetvenen is, de hát kik ezek? Vegyet duzzadnak ott tyrsi s lykiai háromszögvitorlák a káriaiak negyszögü s a lydek ferdényalakú vitorlaival, bizonyára kalózok ezek, hozzá még a legistentelenebbek, mert az Apolló Delosát jönnek kirabolni... erajta Phorbas s ti is Phaiax, Phaleros, Apollót kiáltatok, az ő nevével támadjátok e gaz támadókat!

Theseus lefut a partra. Süvöltve érkeznek a rogyásig rakodott rejtélyes hajók, de men-től közelebb kerülnek, annál kevésbé árulnak el támadó hajlamot. A hellének harsány «Apolló» kiáltással állják az útjukat, mekkora azonban a csudálkozásuk, mikor a vélt ázsiai kalózok tiszta görög szóval szintén «Apollót», sőt «Athé-nét» kiáltanak vissza. Egyszerre abba marad a kezdődő tengeri csata, a pajzsok mögöl nyilak helyett az ámulat harsány szava sivit:

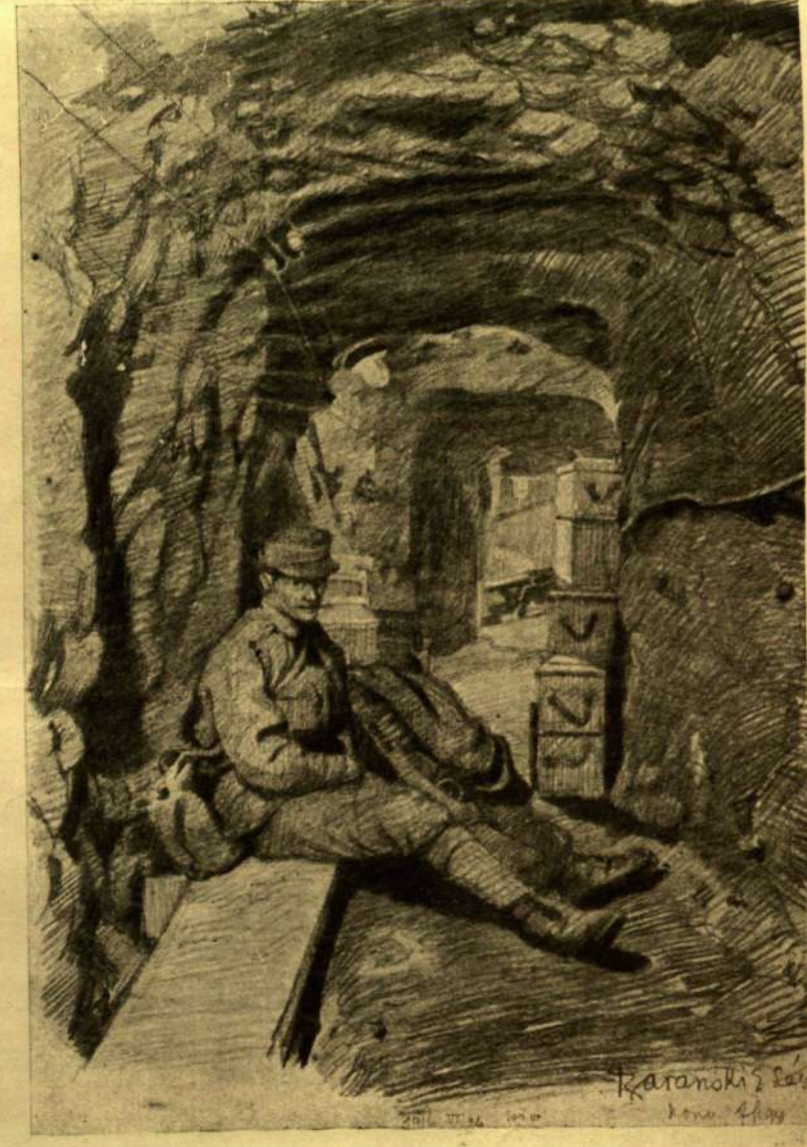
— Mi ez: barátok vagy ellenségek?
— Hellének: testvérek!
— Honnan és hová? Mit akartok?
— Segélyt adjatok!
— Ki ellen?

Csend, majd száz kéz emelkedik a hajókról s mutat a raj mögé kelet felé. Tompán, komoran tör ki a rettegés szava:

— Az amazonok ellen!
(Folytatás következik.)

HŐSÖK FÉSZKEI.

KŐBEVÁJT ALAGÚT.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Baranski E. László rajna.

AZ OROSZ NÉP.

Oroszország népe a háború folyamán, súlyos vereségek gyümölcseül olyan hódításhoz jutott, a melyet a legnagyobb diadalok árán is alig szerzhetett volna meg magának. Azzal a jelszóval parancsolták háborúba, hogy apró atyafiát kell fölszabadítani és a legnagyobb szláv népet tette szabaddá: saját magát. Egy ezerszeresen veszedelmesebb és ártalmasabb ellenségét terítette le, mint a porosz militarizmust: a csári uralmat. Nem kétségs: a Romanovok a Kárpátokban vérezték el és Gorliczénél rendült meg a trón alattuk. Ha Nikoláj nagyherceg győz, ha el tudja árasztani a kozákság pusztító hullámaival a magyar rómaságot és beszárgul Bécsbe meg Berlinbe, a muzsik kezén a lánc örök marad. Tiszta logika szerint Moszkvában és Szentpétervárott most hálaadó istentiszteleteket kellene tartani a vereségért és szobrot emelni Hindenburgnak, a ki az orosz népet a sok százasod zarnokság alól fölszabadította.

De Miljukov dr. nem ilyen procesziokat vezet és nem ilyen mozgalmakat intendál. A ki ideáljai megvalósulását a vezetésnek köszönheti, a végső győzelemről szónokol ugyanolyan testtartással, mint annakidején maga a császár vagy Nikolájevics Nikoláj. Ez is verekedni akar és az orosz népet, a melyet lázadásba vadított rettentő véresének és koplálásának kínja, további véreztetés és éhezés parancsával lelkesíti. Sikertelenül vagy sikertelenül: ez más kérdés, igen nagy kérdés, akkora, hogy belefér: maga az egész orosz nép. És ez által lesz ez a kérdés talán a legérdekesebbé mindazok között, a melyeket ez a háború az időnek, hogy feleljen rá, föladván.

Mert maga az orosz nép, rengeteg milliói tömegével, az élő emberiség legnagyobb rejtelmé. Példa nélkül való Európában, hogy ekkora embertömeg egyénisége, erkölce, jelleme ennyire homályban tudjon maradni. A kultura által megteremtett szabad érintkezés a legkisebb népegyéniségeknek is módot adott rá, hogy a nagy közösségnek bemutatkozhassanak. Ha csak a legmarkásabb, a legzsembeotlóbb vonásokban is, de köztudomásúvá tegyék jelle-

mük, gondolkozásuk, temperamentumuk, képességeik általánosan sajátos természetét. Azokat a tulajdonságaikat, a melyek a távoli szemlélet számára a legkidomborodóbbak és a legjellemzetesebbek.

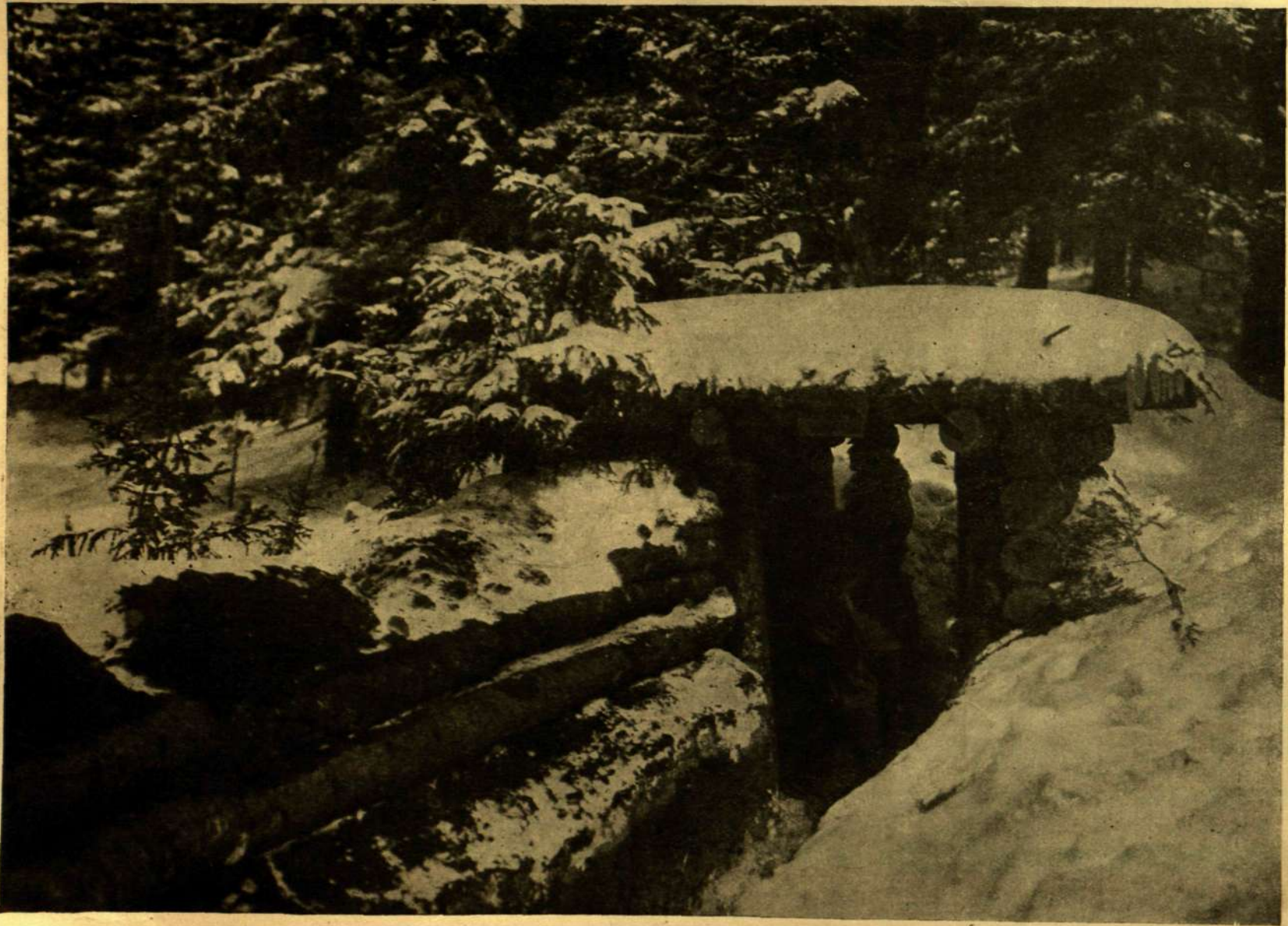
De a nemzetközi érintkezés országúttjai az orosz határon véget értek és ebbe a külön vált végtelenségbe már be nem hatoltak. Itt passzus kellett a belépőnek és ha túl is jutott a küszöbön egy kontrol fürkésző és rejtelmes tekintetét kellett éreznie magán. Meg kellett zavarodnia és a figyelmét megosztania az idegen világ érdekessége és a között, hogy olyasmit ne cselekedjék, a mi miatt a részegzett fürkésző szem tekintete elkomorodik és fenyegető villámot szór. Oroszországban a kíváncsiság is cenzúra alatt állt, sőt talán ezt cenzurálták a legszigorúbban. Ott a homályt szerette a hatalom és gondosan ügyelt, hogy indiszkrézió ne történhessen. Nem kötöttek éppen kendőt az idegen szemére, de ajánlatosnak kellett éreznie, hogy ne legyen túlságosan kíváncsi.

A mi megnyilatkozása a csári birodalomnak a külső világ számára volt, abból az orosz népnek se gondolkodását, se hangját meg nem ismerhettük. Volt-e egyáltalában valami közössége vagy hasonlósága az orosz lélekkel: ép oly kevés hitelességgel állíthatnók, mint tagadhatnók. Irtózatos gyűlölet lebegett és lángolt az orosz szabadság-törekvések vezetőinek, vértanúinak és emigránsainak szavában a csári hatalom ellen. De ez a hatalom évszázadokon át rendíthetetlen maradt és parancsára milliók meg milliók mentek engedelmesen a vágóhídra. A császár személyét mindig egész hadseregekkel kellett őriznie. De azért a császár fotográfiája szentkép volt a muzsik számára és áhítattal ejtette ki a nevét. A világ legszomorúbb dalai Oroszországban születtek és Szibériából érkeztek a legmegrázóbb balladák. De azért mindig voltak ájtatos hallgatói a pánszláv apostoloknak és százezerek szeme meredt a vágy búvárlatában a császár országának szent földje felé.

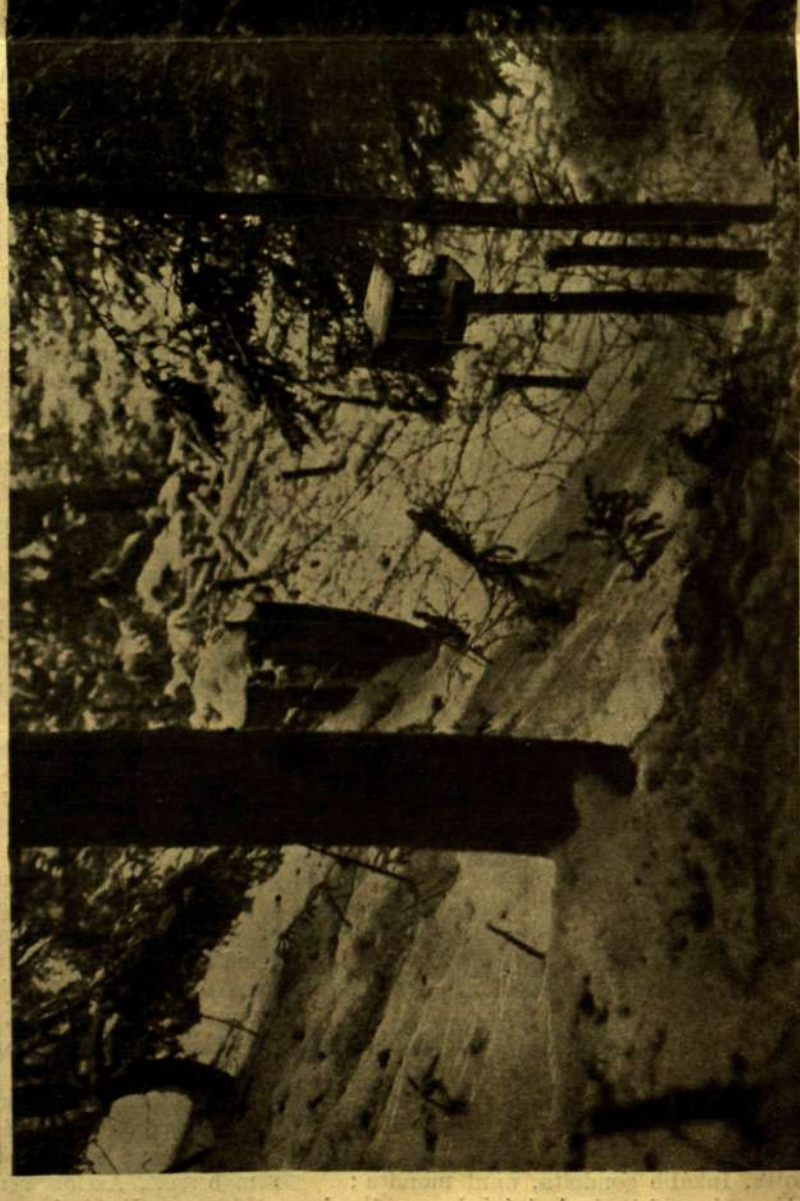
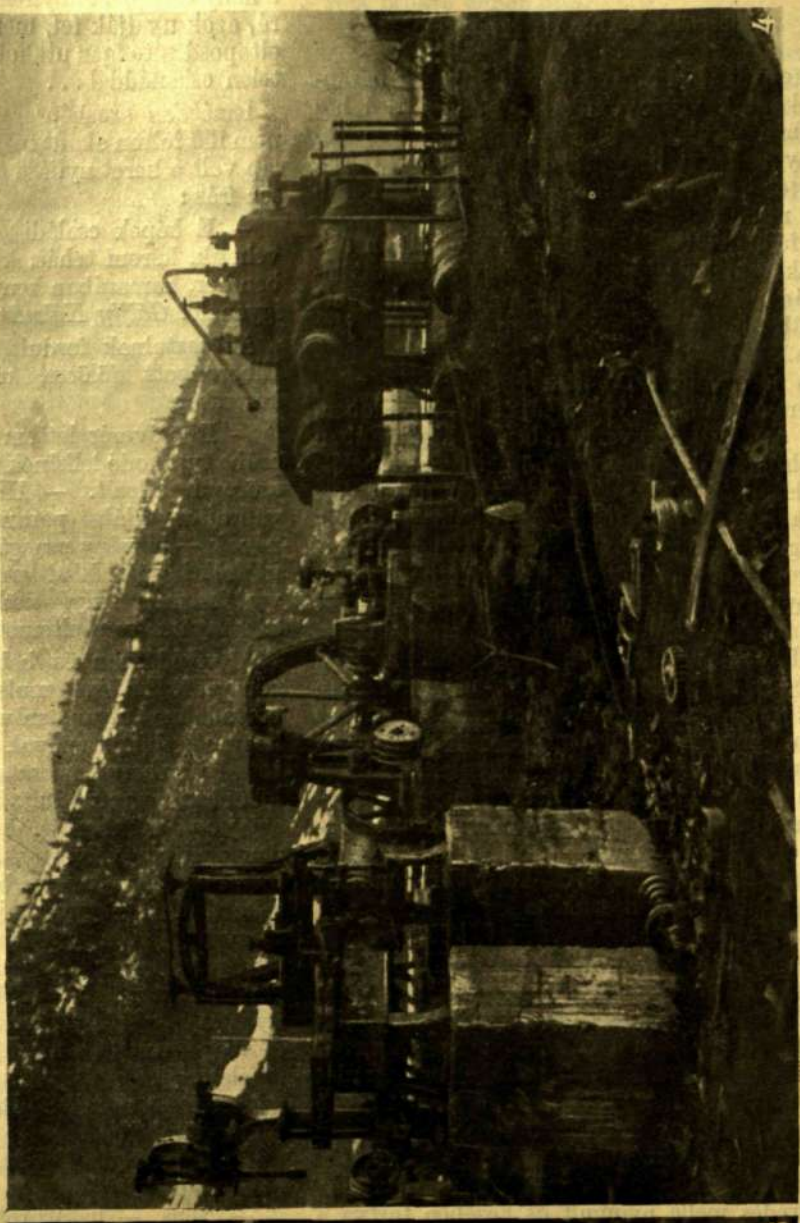
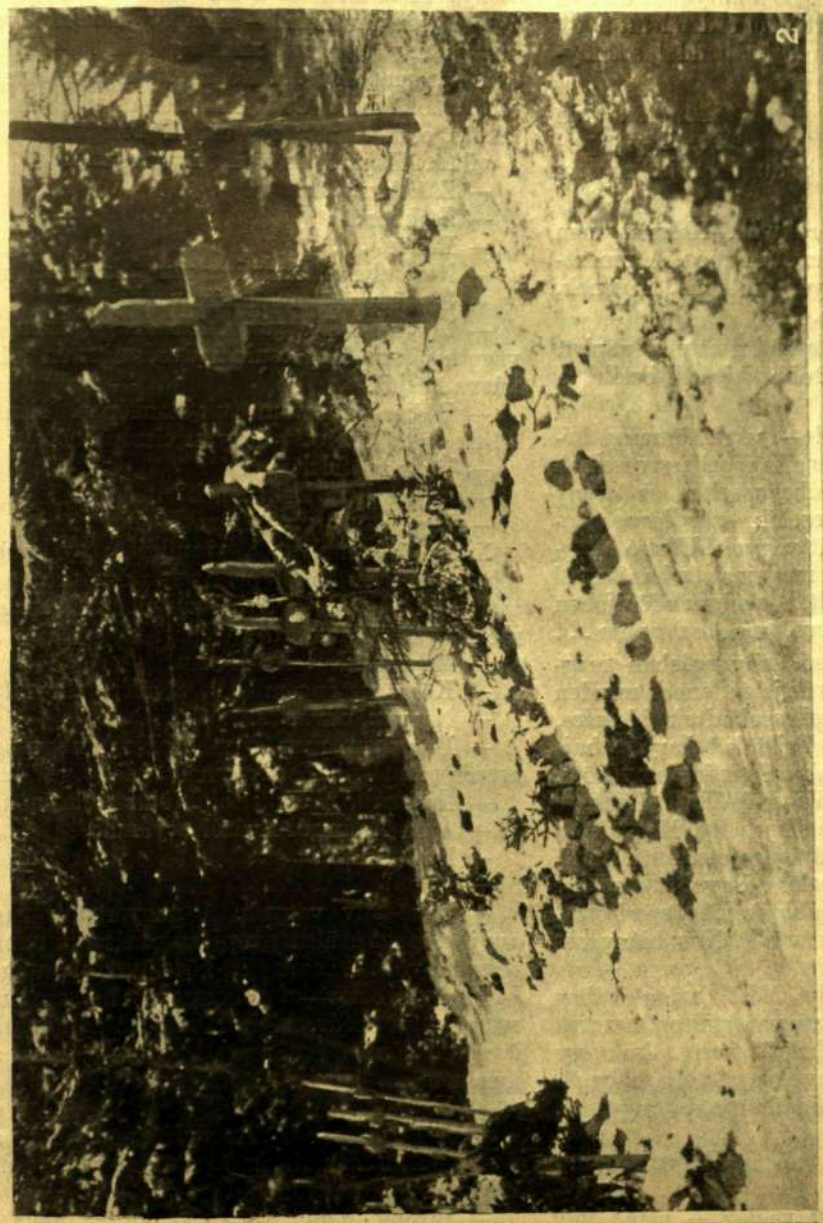
Az orosz nép túlságosan nagy lett ahhoz, hogy a legóriásibb autokrata hatalom palástja is teljesen elfödhetné és hogy a lihegése át ne hallassék a legelzártabb határon. Nem mondhatjuk,

hogy teljességgel nem ismerjük az orosz lelket. A világ legcsodásabb emberfestő művészei az ő írók: Tolsztoj, Gogol, Dosztojevski, Gorkij, Arzibasev és még egy egész sereg. A kit panorámába tesznek: a legidegesebb, a legnyugtalanabb, a legvívódóbb lélek, páratlan mértéke az átérzésnek, kifogyhatatlan készsége a részvétnek és flagellans szomjazása és kínálása a szeretetnek. Csupa melódia és rajongó óhajta a martiriumnak. De nem ugyancsak oroszok-e azok is, a kik a világ legkorruptabb, legromlottabb, legerköstelenebb és legleketlenebb társadalmát produkálták és tették intézményes közrendjévé ennek a birodalomnak? Import volt a durva góg, az erőszakosság, a kanesuka, a pogrom, és Szibéria? Az iszákosság, a tolvajlás és a folyton kirobbanó fosztogató indulat?

Nem ismerjük az orosz népet és természetesen mentességünk — ha ugyan erre nekünk van szükségünk — hogy nem is ismerhetjük. A forradalom lángja ép oly kevésbé objektív világosság, mint a csári zarnokság mesterséges homálya. A diadalmas forradalom ez első pillanatai, igen természetesen, még nem egy szabad, csak egy kiszabadult nép lelkének képét mutatják, mámoros végtelenséget és sokszor furesálható tántorgását a kábító világosságban, a melyet a szeme még meg nem szokhatott. Ez abnormis feszültség az idegállapotnak egyáltalában nem alkalmas arra, hogy az egyéniség igazi természetét a maga sajátos alkotó törvényei szerint kiérnyesüljön. Ott most a császárság halotti torát ülik és az ünnep annál méretebb, mert a tekintélyes elköltözött éléstárai és pinczéi nem voltak üresek. A gyász mérsékelt, a hagyaték mérhetetlen, bár nem csupa aktívum. De mi se magyarázhatóbb, mint az, hogy az örökség tevőleges része vonzóbban izgatja a tömeg érdeklődését, mint a kérdések, a melyek elárvultan merednek a felelőség örököseire. A forradalmi diadal mámorának el kell előbb oszlania, hogy az új gazda igazi egyénisége megmutatkozhassék. Addig azoké a világ, a kik hideg fejjel halásznak a zavarosban. De ez a világ természetesen nem hosszú életű. Kíváncsian, de minden türelmetlenség nélkül várhatjuk be a végét és a következeit. Sigma.

LŐÁLLÁS. — Balogh Rudolf felvétele.

1. Hóvíharban. — 2. A 44-esek temetője. — 3. Madárretető a drótsövények közt. — 4. Az oláhok által elpusztított fűrésztelep a tolvajsi szorosban. A KELETI HARCZTÉRÜL. — Balogh Rudolf felvételei.

HENDRU EZREDES.

Elbeszélés. — Irta Gaghy Dénes.

Alkonyat felé a gyér honvédsapatok parancsot kaptak visszavonulásra. Kódos, sűrű homályban gyülekeztek századonként: a jobbszárny a gyári hegyek közé húzódtak, másik a Firtos irányában, az étedi magaslatokat szálolta meg.

A felhagyott állások üresen, szomorúan ási-totak. Eldobott lapátba, egy-egy kifosztott lőszerládába vagy cipelni megúnt s ott hagyott párnába botlott volna az ember, ha arra járt volna.

Ha járt volna! De nem járt.

Mert olyan néma volt a táj és kiszenvédőben, mint a félig agyonvert ember, a ki ájultában fel-felsőhajt, de álma mégis örökös, nincs belőle ébredés. Elő állatot elsöpört ágyú dübörgése, puska ropogása és félelme a halálnak; búzasztyagok, zabkalangyák, szénakazlak, falusi határok ékessége, úgy eltűntek, mintha hirtelen megnyílt volna a föld s ördögi kezek mindent, de mindent leszórtak volna, valamely óriási vasvillával, a feneketlen mélységbe. A hold szinte segített, hogy a kinek útját véletlen sorsa, vagy vakmerő szíve ide vezette, mindent lásson, nehogy csalásának véjje jött-ment emberek beszédét. Kódtündér homlokáról haragosan letépte az esőverte, nedves fátolt s megparancsolta neki, hogy a Nyikó-lápjában szaporán rejtőzzék el. Azután ráhíntette halovány, bánatos mosolyát az árva környékre, mintha vigasztalni akarná a senkit.

... És nem akadt teremtett lélekre egész éjszaka, kinek terhet, legalább egy hajszállal, könnyebbre enyhíthette volna.

Pitymalt idején, a székelyudvarhelyi töltött nagyúton, lassú ügetésben, egész lovasezred vonult Kobátfalva irányába. Élükön egy ezredes lovagolt, mögötte adjuváns és törzsének egyéb közegei. Az előnyomuló oláh sereg elővédjéhez tartoztak s kötelességük volt a vidék felderítése.

Menetelés közben a segédtsízt minduntalan az ezredes mellé nyomult és kezében tartva a részletes térképet, magyarán próbálta a terepet. Colonel Hendru hallgatta egy darabig a fecse-gést, de végre elunva, fanarul szót rá:

— Kedvesem, ne fáradjon az oktatással. Ha ön úgy ismerné a bukaresti zónát, mint a hogy e helyet én ismerem, meg lehetne elégedve terepész tudományával.

— Parancsára, ezredes úr!

Buzgalmában letorkolva, rövidre fogta a kantárszárát s lovát hátraszorította. Érezte, hogy parancsnokának nem kell társaság, magában akar maradni.

Beérték Kobátfalva közét. A keresztútnál Hendru ezredes megállt, kiugrott a nyeregéből előrement a Gálffy-kúriáig. Odaintette segéd-tisztjét és kurtán parancsot osztott.

Szalutált és befordult a tárt kapun. Társa volt az ajtó, sőt az ablak is. Sehol egy lélek. Különben rend volt s a falusi jómód jelei bukkantak fel itt-ott. A gazda, Kálmán úr, messze járt. A menydörgő viharban ő is elmenekült családjával, mint annyi ezer. A szobák olyan képet mutattak, mintha lakójuk a kertben sétálna vagy a vendéglőbe tért volna be egy pohár sörre. Az ágyak érintetlenül sorakoztak, butorok le se takarva, almáriomban, kamaraajtóban kules.

Az érkező végigjárta a termeket s az ebédlőben állapodott meg. Az asztal terítve volt, három tányér rajta, mellettük kés, villa. A falon családi képek. Portrék és egyéb igénytelen pingálmanók: gyerekkéz vagy műkedvelő nők becézött munkái. Az ezredes egy vén karos-székbe telepedett. Szemkört, a falról kemény-vonású, deresded szakálú, táblabíró külsejű úr nézett vele farkasszemet.

— Hej, haj, Sándor bátyám!... — sóhajtott magyarul az oláh parancsnok.

Elhallgatott és szemlét tartott a többi kép fölött. A kit ismert, annak odadörmögte nevét:

— Ez Iona, ez Jánosiné...

Azután visszatért az első elé és ismét a karos-székbe ült. Félkönyökére hajolva, fejét oldalt fordította. Inkább gondolta, mint mondta:

— Úgy, úgy, bátyám! Szúrj keresztül, de ne a szemeddel, hanem ugorj ki a rámból, szaladj a csűrbe, hozz egy vasvillát és azzal. Vagy keríts egy fejszét, van is a favágón s úgy

vágd fejembe, hogy szétiocesanjon az agyvelőm, a hány cseppje, annyifelé. És a kutyákat uszítsd rá, azok nyalják fel, mert nem érdemlem, hogy eltaposd a te igaz utakon járt lábaddal, szenny-telen eszmáddal...

Ismét az arczképre vetette tekintetét. Oda nem illő folton akadt meg. Megnézte. Egy papírlap volt a keret nyílása alá dugva, rajta néhány sor írás:

— E képek családi ereklyék. Hasznát nem vehetik, kérem tehát, kíméljék meg. A pinczé-ben bor, kamarában kenyér, szalonna. Egyenek, igyanak! Gálffy Kálmán.

Az asztalnak fordult s ráterítette a papírt. Elborongott fölötte, több kitört belőle a keserűség.

— Rablóvezér lettem! — vágta önmaga arczába tusakodó lelkének s elhagyott testvéreinek szörnyű ítéletét. — Hiába viselem az arany vállrojtot, hiába parancsolok ezer lovaskatonának — hitvány renegát vagyok. Utolsó a leg-utolsó között. Eladtam magamat és hazámmal verkszem, a melyik szült. A melynek földjében édesanyám van eltemetve, meg az apám...

A vívódásban és belső sanyargásban meg-görnyedt. Emlékek, mult és jelen, ennek minden borzadalma olyan erővel szakadtak idegeire, hogy alig bírta magát. Fejét két karjára haj-totta s úgy borult az asztalra. Csak fel-felnyögött, különben nem mozdult. Végre felállott. Legénye az ajtónál várakozott, de elkergette. Megoldotta derekszíját, revolvertáskáját lecsatolta s a finom angol pisztolyt kivette belőle. Egyebet a székre rakott, de a fegyvert jobb kezébe szorította. Megvizsgálta, hogy töltve van-e? Nem hiányzott egy golyó sem.

A széles tűkör, mely előtt halántékához nyomta a pisztolyt, szikrázva sugározta vissza délceleg termetét s megkínzott arczát. Csak egy leheletereji rántásra lett volna szükség, hogy el-vegtessék minden. Bűn büntetést nyerjen, bűnös bűnhődjék.

De leeresztette karját s a revolvert rádobta a pamagra.

— Nem, — határozott végleg — nem! Még nem. A becstelenségben becsületes akarok maradni. Ki gondolta, hogy így fordul valaha a koczká? Befogadtak, pedig egy szóval sem szépi-ttem cselekedetemet. Urrá tettek és hatalmat adtak. Cserébe csak azt kívánták: esküdjem meg. Megecsüdtem. És nem leszek áruló. Ha most oláh vagyok is, magyarnak születtem.

Végigdólt a diványon, a fegyvert lelőkte a földre. És gondolkozni kezdett: hogy történt, mint történt? Igyekezett még egyszer átélni az eseményeket, oly elevenen, a mennyire emberi fantázia újraszóli képes fakó emlékezésnek összetépett, kopott rongyaiból.

Igen, huszonnyolcz esztendeje telt augusztus közepén — kezdte gyűjtögetni az adatokat, — hogy a játék lefolyt. Minden mozzanat eszébe jutott. Testvérménje, Osváth Andrásné a Szejk-e-fürdőn nyaralt, Udvarhelytől egy ugrásra, fel-séges panoráma közepén, melyet ő s Hargita fenyvesei illatoznak meg és susogva rohanó csermelyei mosogatják lábát. A környéken gyakorlatozott a hadtest, ő századával a szom-széd községben volt elszállásolva. Akkor még Miklós-husár volt, a fehérórosz czár ezredének katonája.

Hogy szerette nénije a macskát és hogy félt az egértől! Irta is, hogy ott kell hagynia a fürdőt vagy lakást változtatnia, mert a Székely Mózes-lak-ban — így hívták a nevezetes villát — nincs maradása az egerektől. No, megtréfálja, gondolta. Összeszedett öt-hat macskát és egy zsákba gyömöszölte. Trombitása a zsákot keresztüldobta nyeregpádján s úgy ügetett utána a Szejke felé. Megérkeztek. A tréfa teljes sikeréért, maga kapta vállára a zsákot, úgy ro-hant a villába. Mindjárt, az első szobában egy úrinő állott, háttal az ajtónak. Lármas kedvvel, gyanutlanul rontott be.

— Vesznék-e zsákban macskát? — kérdezte harsányan.

— Vesznék, — fordult meg a hölgy.

Nem a nénije volt. Elámult és a restelkedéstől nem bírta hová lenni. De szebb asszonynyal soha-szem beszélt. Azelőtt sem, azután sem. Vissza-zökkenve előbbi hangulatába, illendően be-mutatkozott:

— Hendrey főhadnagy.

— Fancsalyné.

— Ajtót tévesztettem volna, nagyságos asz-szony? Mert ön nem a néniem.

— Bizonyára nem, — nevetett hamiskodva s hangja úgy csengett, mint az ezüst. — Pedig a mi koromat illeti... No, azért mégsem téveszt-tett ajtót, mert Osváthné nénije valóban itt lakott, csak tegnap utazott el. Tőle vettem át a villát. Magától is vehetek macskát.

— Zsákban?

— Zsákban.

— Ráfizet...

— Nem olyan könnyű engem fálnak állítani.

— Én már láttam karón varjút.

— Legény kell a gátra, főhadnagy uram, —

vágott vissza félig csufolkodva, ingerlőn félre-húzza száját.

— Pedig idehoztam tulajdonképpen. Nénem fél az egerektől s itt nagyon elszaporodtak.

— Én nem félek.

— Akkor nem is kellenek?

— Egy, emlékül. A legszeledebb.

Negyedóra mulva, a trombitás egy jámbor fehér cziczával lépett be. Az asszony térdére ül-tette, hol a kis bestia láthatóan jól érezte magát, mert nyalogatni kezdte talpát.

— Milyen édes! Köszönöm.

— Köszönetem engem illet, a miért elfogadta.

— Nagyon udvarias.

— Engedjen meg egy kérdést, nagyságos

asszony: melyik Fancsalynak a felesége?

— Áronnak, a farkaslaki földbirtokosnak.

— Áron Ádámról-Eváról atyámfia.

— Én is.

— Maga?

— Bene-lány vagyok. A nagyanyám nagy-anya a maga szülenenagyapjának második unoka-tesztvére volt. Ez csak elég közeli vérokonság — hangsúlyozta dévajul — hogy ilyen hosszas ismeretség után ebédre hívhassam s ha alkalmatlan látogató jönne, így mutathassam be neki: a kuzenem... Mi is a keresztneve?

— Kálmán.

— A kuzenem. Hendrey Kálmán. Mert azt nem engedhetem, hogy nyelvükre vegyenek a fürdő tisztességes matrózái. Úgy-e?

— Bizony, nem.

— Nem lesz ám senki, nehogy reményekben csalódjak, csak a kislányom, a dajka, meg mi, ketten. Ők eljártadoznak, mi is majd agyon-ütjük a délutánt.

A lugásban terítettek. Födött teteje nem is volt, csak az erdő ráboruló lombja állt a leszakadó hőség elébe s vonta hús árnyékba a szűk épületet. Az ebéd egyszerű volt s nem is valami bőséges. Mikor a fekete kávét is megitták, Fancsalyné felvetette a kérdést:

— Most mit csináljunk?

— Mihez volna kedve?

— Szeret énekelni?

— Szeretek.

— Tudja, mit? Ugyahogy] cimbalmozom, de igazán gyöngén. Nehogy nevéssen, ha rossz hangot fogok. Én játszom, maga majd énekel.

— Helyes.

A szolgáló kihozta a cimbalmot, a dajka a kis leányt sétálni vitte, vendég és vendéglátó kettesben maradtak. Emez a hangszer mellé ült s kezébe vette a húrverőt.

— Mi a nótája? — fordult szomszédjához.

— Minden és semmi. A mit tudok, minden dalt szeretek. Mikor melyiket kedvelem, a hangulatom hordozza.

— Mai hangulata melyiket kedveli?

— Ezt:

Szép asszonynak jónak,
Jójárású lónak
Kár megöregedni.

Fancsalyné belevágott a húrok közé s a csin-talan dallam, mint a szellő friss parfúme, végig-hömpölygött a hegyoldal ligetén, a keskeny völgy szakadékain. Beleolvadt egy finom női hang búfájós csengése, melynek hullámai út-at törtek a járkálók szívéhez, kik meglepődve for-dultak a hangok irányába s áhitattal hallgatták a felséges zenét.

A vigat szomorú nótá követte, egyik a másik-kal ölekezett. Mintha a fiatal asszony egész lelkét akarta volna a zenébe önteni, melyben minden érzésének megtalálta rezonanciáját. A férfi pedig rákönyökölt a cimbalom sarkára s némán, megindultan nézte a játékos arczát, melyen a belső izgalom külső tünetényei úgy üldözték egymást, mint a napfény és homály forró nyári levegőben.

A világosság ereje lassan megroggyant, az este szürkés szájakat font a nappal hóféhér vészárba. Közlekedett a szürkület. Talán észre sem vették, csak az asszony riadt meg, a mikor nyitott szem-mel nézett körül. Abbanhagyta játékát és halkán megszólalt:

— Milyen különös, úgy-e?

— Mi volna különös?

— Hogy mi ketten itt vagyunk és így vagyunk. Vadidegenek, a kik ma láttuk először egymást, valami titkos erő jármában, az emberek elől elbújva, egymás mellé kuporodunk, sóhajtozunk s keressük egymással és egymáson kívül, hogy mit nem találtunk meg, vagy mit veszítettünk el — mi hiányzik, a mit szeretnénk és hol le-hetnénk meg?

— Igazán különös.

— Egy kicsit szentimentális vagyok, azért korántsem hiszterika. Szeretem a zenét s szere-tem a világot. A falu élete nemcsak kisszerű, hanem unalmas, sőt visszataszító nekem. A kövér liba és hizott kappan sohasem elégitett ki. Sem a tejsűrűs kávé. Vágytam ki a nagyvilágba s a legképtelenebb tervek kövacsoltam. Szí-nésznő akartam lenni — nagyhírű, mint Blaháné vagy Pálmay Ilka. Éreztem, hogy van hozzá te-hetségem, akaratom is. Titkon elküldöttem bizonyítványaimat a Színiakadémiába és fel-vételt kértem. Fel is vettek. De az értesítés apám kezébe került, a ki kurtán azt felelte rá, hogy a nyakamat kettévágja, ha le nem teszek ilyen bolondériákról. Letettem és férjhezmentem. Most itt vagyok.

— Megbánta?

— Istenem... Nem. Nem panaszkodhatom. Gazdagság, előkelőség, minden van. És van egy aranyos leánykám. Mégis hiányzik valami az életemből, hogy teljessé váljak. De nem tudom, mi. Talán egy kaland, egy félóra izzó emléke, melyet el ne tudjon feledni soha az ember... Minek beszélem ezeket magának — csattant fel, mintha most ébredne öntudatra — a ki senkim, semmim, mikor eddig mindenki előtt eltárogattam?

— Nem tudom, — felelt megvonva a vállát.

— Én sem. De ha megtettem, úgy látszik,

magasabb hatalom akarta, hogy tegyem. Talán része jut a sorsomban...

— Vagy magának az enyémben, — jósolta ösztönyszerűen.

— Most menjen, későn van. Este azonban a Kossuth-vendéglőben leszünk, ott játszik Sándorka bandája. És én úgy szeretem hallgatni, majd meghalok. Ha nincs jobb dolga, nagyon szívesen fantork egy helyet magam mellett.

— Köszönöm, ott leszek.

— A viszontlátásra.

Világosvirradtig tartott a dárúdó. Hazamenet karját nyújtotta szép szomszédjének, melyet ez, kissé habozva, elfogadott. Egymáshoz sim-ulva, lassú lépésekkel közeledtek a villa felé. A kapuban hosszú kézzorítás után elbúcsúztak.

— Látom még? — kiáltott hátra Fancsalyné.

— Este! — hangzott a válasz.

Útközben elgondolkozott. Kereste a kulcsot, mely a helyzet zárjába illenék s megoldaná a rejtélyt. Bohó hittet azt képzelte: belelát a nő szívébe s látja azt a szertelen ürességet, melyet nyugtalan vágyak egy deli férfi alakjával, aja-kának szerelmes csókjával sóvárognak megtöl-teni. És azt is hitte, hogy a kiválasztott férfi ő lehetne. Talán ő is lett...

És a bizó reményesség lassan tüzesedő meleg-séget árasztott idegeire s egy pillanatilg kifejez-hetetlenül boldognak érezte magát.

Illúzió minden a világon...

A multat idéző ezredes gondolata petyhüden bicsaklott meg. Ezüst tárcáját kivette és czi-garettára gyujtott. A dobozt heverő czombjára lökte, hogy ne kelljen utána nyúlni, ha megint dohánnyozni akar. A füstöt belefújta a levegőbe, mely az ablakon átözönlő sugárzaporban színes szivárvány gyanánt hullámozott kifelé, merre az ősi szellő húzta. És lassanként tovább bogozta az események megfoszott fonálát.

Már csak homályos árnyékképek bontakoztak ki agyából: hogy mindennap találkoztak, együtt muzsikáltatták magukat s ő egyre jobban ki-vánta az asszonyt mind az öt érzékével. De sok pénzébe került, mert Fancsalyné mindenütt megjelent s esztelenül költött. Vele kellett esi-

nálni mindent, ha el nem akart szakadni tőle s róla örökre lemondani.

Erre nem volt ereje.

Az utolsó estén, a Schnapek-kertben már a század pénzéből vette az első ötvenforintos bankót a cigány tányérjára, a tuczat pezszt is ebből fizette. A mánor s a szerelm vagysá-gal verte meg — lelkének ismerete meg sem mozdult. Csak reggel, mikor a nap fejébe fúrta gyújtó kanóczát.

De ez a pillanat rettentő volt.

Futott szüntelenül, mint a kit uszított ebek fűnek s harmadnap a bukaresti hadügyminiszter előtt állott. Befogadták, megbocsátottak és ke-nyeret adtak.

Most úr, lovas ezredes.

Bár ne volna, inkább közlegény — köz-huszár...

Még egyet szippantott cigarettájából s a pamagról felkelt.

— Finita la comedia! — dörmögte bajusza közé.

És kiment a házból, körüljárta a falut, meg-vizsgálta az őrszemeket. Mindent rendben ta-lált.

Egy hét múlva rossz hírek érkeztek: a hon-védek kergetik Románia mare harczosait. Nem-sokára megerkezett a visszavonulási rendelet is. A riadó-parancsot száguldó lovas vitte a falu-végi táborba: este kilencz órakor indulás, irány az országot Székelyudvarhely felé.

Az ezredes szintén készen volt, csak ama pa-pirszelét hátrára vetett néhány sort:

— Kedves Kálmán, én jól ismerlek téged. Megnyugodhatsz, hogy mindened séretlen. Ez-után mi lesz, nem tudom. Mi most futunk. Isten áldjon!

Pár napra rá, az omladozó Szejkefürdő fö-lött, a hegyoldalon, a honvédek egy oláh ezre-dek holttestezere akadtak. Nyakában lógó igazoló-jegyre és volt írva: Colonel Hendru.

Önmaga volt-e bíró Hendrey Kálmán, vagy a felséges atyaisten ítélte valamelyik magyar baka golyójában — soha senki sem fogja meg-tudni.

BARAKK-ÉPÍTÉS A DÉLNYUGATI HARCZTÉREN. — Frank Frigyes rajza.

GYERGYÓ-BÉLBOR.

ÓRSZEM A HÓBAN. (X-TEL JELÖLVE.)

A KELETI HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

SZIKLAFÉSZEK A TÖLGYESEN.

AZ ELPUZTULT PUTNA.

A KELETI HARCZTÉRŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

A CAPITOLIUM WASHINGTONBAN, A HOL AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK SZENÁTUSA ÜLÉSEKÉI.

A MARQUISNŐ SZERELMES LEVELEI.

Irta BRAUN LILY.

(Folytatás.)

Montjoie marquis Delphinehez.

Froberg, 1776 július 8.

Kedvesem! Hirtelen elhatározása, hogy visszatér Frobergbe, örvendetes jele belátásának. Azt látom belőle, hogy megkímélhették volna magunkat a kínos szövtáztól a támogatás miatt, melyben Ön a háborús pártot részesítette. A hogy előre feltételeztem, szeszély volt, a mely kellenél kissé tovább ment. Ön segített sietetni a minisztérium bukását s ezzel nemcsak az én elismerésemet szerezte meg, hanem az elnézésre való jogot is, többi botlásai miatt. Megérkezésére minden készen áll. Szívesen teljesítem azt a kérését is, hogy a fiát fogadására idehozzam, ámbár ezt a szentimentális rohamot nem értem.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Versailles, 1776 július 12.

Sajátságos dolog: egyszerre úgy érzem, mintha a szerelmem mély, erős gyökerű virág volna. Ha eddig nem szerettem volna, akkor a búcsúért kellene szeretnem, melyet mond nekem. A nyelvem és a tollam sohasem volt híjjával a szavaknak; ma felmondják a szolgálatot. Csak visszhangja lehetek a hangjának. «Még mindenütt úgy láttam, a legedesebb szerelmi boldogság is végül nem hagy maga után mást, mint sebeket. Én azonban úgy szeretnék rá emlékezni, a hogy az ember télen egy napfényes nyári napra emlékszik. Nem akarom, hogy hiúság, részvét, a hűség erénye iránti tisztelet próbálja színlelését egy olyan érzés meglátásának, a mely már elmúlt. Ezért a pillangót, a helyett, hogy gombostűre tűznék, hagyjuk ellebegni a kék levegőbe.» Ne kövesse tekintetével, bájos Delphine; nekem, mikor utánanézem, fátyolos lett a szemem, mert a tiszta ég nagyon vakít. Meg akarnám Önt kimélni ettől a fájdalomtól is.

A GYERMEK.

Altenau János Delphinehez.

Páris, 1777 szeptember 30.

Végre! Hónapokig tartó hallgatásával, kínpadra feszített, drága marquisnő. Hiszen már menekülésszerű eltűnésével is rejtély elé állította barátait, mennyivel inkább teljes elnézésével. A legkalandosabb híreket rebesgették: hogy megszökött valami szerelmesével, hogy kolostorba vonult. Végre eltűnt a neve a chronique scandaleuseból; gyorsan élő korunk viharzta hullámai átesaptak rajta; csak a ki nem veszi el önmagát egészen, annak számára maradt Ön elvesztetlen.

Fogadja köszönetemet, legmelegebb köszönetemet, hogy bánatában rám gondolt. Legbecesebb bizonyítékát adta ezzel barátságának. Hogy egy évnél tovább némán szenvedett, azt szemrehányásképen mondom, nem mintha osztoznám bizalmában, hogy az egyetlen vagyok, a ki segíteni tud, hanem mert már az is megkönnyebbülés, ha beszélhet bánatáról. Korunk legbecesebb vívmányainak egyike, hogy megtanultuk a saját gondolatainkat gondolni, saját nyelvünket beszélni.

A mint írja, egészen a fiának szentelte magát, miután a harcok és intrikák valóságos hadjárata útján kellett előbb a maga számára meghódítania s olyan becsületességgel, a mely a legtöbb asszony szentimentalitásával, a kiknek ma az anyaságuk eszközbe jut, örvendetes ellentétben áll, hozzáteszi: «nemem nem a szeretet hajtott, hanem csak a szent kötelesség érzése, melynek teljesítése életnek tartalmát és célt kell hogy adjon.»

Tízszor elolvastam a mondatot, a míg el tudtam képzelni, hogy Delphine marquisnő rózsás ajkáról olyan súlyos szavak eshetnek s csak mikor tovább olvastam, láttam őt ismét elevenen magam előtt: «a feladat azonban nem emel fel, hanem nyomaszt, írja Ön. Az anyai szeretet temploma kellene, hogy legyen a kis kastély, a mely a frobergi parkban a tő partján fényesen és fénylően emelkedik. «A gyermeknek» — ezt vésette Ön arany betük-

kel az ajtóra, a hol kevéssel ezelőtt a «gyönyöröm hegye» (mont de ma joie) felírás állott. A legszebb virágokat ültetette, mindenfajta állatokkal népesítette be a parkot — «maga a természet legyen a fiam nevelője.» S aztán jött a gyermek... eltépte és szétaposta a virágokat, ráütött a szelid özikére és a kis cziczára, kövel dobálta a galambokat s a csúnyasága arra kényszerítette Önt, hogy eltávolíttasson a szobákból minden tükröt, hogy megtízszerezve ne lássa ezt a csúnyaságot.

Mit tegyek? kérdi tőlem kétségbeesve; minden eszköz, a melylyel befolyással lehetett a gyermekekre, kimerült; a hajlamai durvák maradtak, mint a környezet, a melyből első benyomásait kapta. Talán Ön túlságosan jó volt ez iránt a kis vadember iránt; talán csak egy bizonyos eszközre van szükség, hogy fektelen tetteirejét a helyes útra vezessék; talán hiányzik neki a férfi nevelő komolysága és szigora.

Férje uráról nem tesz említést, tehát fel kell tételeznem, hogy ritkán tartózkodik Frobergben, miután gyakran találkozik vele Párisban, sőt arról a lehetőségéről is beszéltek, hogy belép a minisztériumba. Úgy látszik tehát, keveset törődik a fiával.

Meg fog engem kellően érteni, ha arra kérem, engedje meg, hogy Önhöz menjek? Egyelőre csak mint vendég és mint jóbarát, a kinek semmi sem fekszik jobban a szívében, minthogy Önének segítsen, a ki azonban merő tanácsosul nem segíthet, a míg saját szemével nem alkotott magának tiszta képet a dolgok állásáról.

A válaszára dobogó szívvel várok. Az igen mint egy első napsugár törné át a komor ködöt, a mely hónapok óta elfátyolozza életemet.

Lespinasse és Geoffrin halála óta, mint velem együtt sokan, otthontalan lettem. Senki és semmi nem tudta pótolni, a mit elvesztettem. A középpont hiányával, a mely körül Franciaország első emberei összegyülekeztek, mindinkább meglazul szellemi összetartásuk is. Hiszen meg kellett élnünk azt is, hogy az újból dühöngő harc Gluck és Piccini hívei között az enciklopédisták sorait is két ellenséges táborra osztotta.

Az emberek többet járnak a klubokba és

színházakba, mint valaha; a nők ellenben az egyre jobban terjedő tea-vizitekben találják meg az együttlét eszközeit. Az erkölcsök eldurvulásában vélem már most megérezhetni az ösztönző és szelídítő női befolyás elmaradását a férfiak életéből; ha a két nem ünnepélyes alkalmakkor találkozik, akkor köztük, miután szellemileg már nem élnek egymással, csak a fülledt érzékiség atmoszférája uralkodik. Láthatja, megváltás volna számomra, ha Páris falait magam mögött tudnám; de tudnia kell azt is, drága marquisnő, hogy azt a szerencsét, ha Önnel együtt lehetek, legnagyobb élvezeteimnek is elébe tennem.

Montjoie Marquis Delphinehez.

Páris, 1777 október 3.

Kedvesem, az a hír, hogy az osztrák császár még ebben a hónapban Strassburgba jön, szükségessé teszi, hogy sürgősen odatazzam a nélkül, hogy Froberget érinteném. Útban van Páris felé s a legnagyobb fontosságú dolog most, hogy az uralkodóval beszéljünk, mielőbb felséges nővérel, Franciaország királynéjával való találkozásnál és ha csak lehet, befolyással legyünk rá. Modern Harun al Rasid módján utazik ugyan, mint egyszerű nemes ember, mégis az elszázi nemesség császár módjára kell hogy fogadja. Ebben az esetben tehát ragaszkodnom kell, hogy a feleségem palotánkban adja a honneuröket s e mellett nem mulasztom el megjegyezni, hogy végre már belefáradtam, hónapok hosszant való elnézés után Montjoie marquiset a dadá szerepében látni. Szerződtesen annyi személyzetet, a mennyit szükségessé lát, de óvja meg házukat a párisi filozófusok örült, minden hagyományt felforgató eszméitől; ezek a romlásba vezetnek hazánkat; azt akarom, hogy legalább a család maradjon tőlük megóva.

Hogy mily kevéssé érdemi meg Rousseau úr, a kire Ön hivatkozni szokott, azt a bizalmat, a melyet Ön az ő nevelési elveibe vet, azt csak most tudtam meg. Nem is szólvá arról, hogy hálálanságával minden pártfogóját fejbe ütötte, szükségessé találta — miután már teljesen el volt feledve — hogy megírja vallo-

másait, melyek a mi a diszkrezió, tapintat és szemérem hiányát illeti, minden fogalmat felülmúlunk. Most olvassa fel őket a párisi szalonokban s elérte azt, a mi nyilvánvalón egyetlen szándéka volt, hogy ismét beszéljen magáról. Legintimebb élményeit, a melyeket a jövevény emberek ép oly gondosan elvonnak az idegenek szeme elől, mint testi hiányait és hibáikat, azzal az élvezettel írja le, a melylyel a disznók a saját szennyükben fetrengenek s egész az udvari körökig vannak emberek, a kik az éigazság és természetesség e vallomási előtt bámullattal borulnak tédre. Girardin marquise odáig ment, hogy az írónak felajánlotta menedékhelyül ermenonville kastélyát.

Máskülönbön is szaporodnak a társadalmi felbomlás tünetei. Ha eddig csak esőndben merték Lafayette marquis és barátainak, — a kik közé tartozik, sajnos, Montbellard herceg is — eljárását mentegetni, miközben a társadalom befolyásosabb körei egységesek voltak a francia tiszték és arisztokraták elítélésében, a kik kardjukat lázadók szolgálatában s ezzel a királyság ellen merték latba vetni, — ma már kezdenek az emberek teljes nyíltsággal mellettük s ezzel az ügy mellett is lelkesedni, a melynek szolgálatában állanak. Némely lapokban nyílt háborúról beszélnek Anglia ellen s ebben a pillanatban szerencsésekné mondhatjuk magunkat, hogy legalább Necker úr, tekintettel a pénzügyekre, ellenszenvvel van az ilyen eszevesztett tervek iránt. Anglia ellen harezolni annyi volna, mint az amerikai köztársaságot támogatni s elismerni a republikánus eszmék jogosultságát nálunk is. Nemrég komoly beszélgetésem volt Vergenes úrral, de bármennyire igazat adott nekem elvileg a miniszter úr, úgy látszik, praktikusban le van már kötve Beaumarchais úr amerikai vállalatának meggondolatlan titkos támogatása által.

Egyelőre tehát csak Necker úrban van támaszunk. Ez a bourgeois genfi bankár azonban, a kire rábíztuk Franciaország pénzügyeinek rendezését, sajnos, miniszteri polezra aspirál s ezzel udvari állásra s a király, megfoghatatlan engedékenységgel a nivelláló koráramlattal szemben, máris egészen bizalmába avatja.

Bármennyire bele kell törődnünk ebbe az úrba, mint szükséges rosszba, mégis ép oly kevéssé tartozik intimitásunkba, mint egy kulesár, a kire az ember rábízta a boros pinczétjét.

Ha eddig azt reméltük, hogy számíthatunk a királynéra, — sőt azt hiszem, az Ön befolyása, kedvesem, nem volt alábecsülhető s Turgot bukása, a ki okosabb, tehát sokkal veszedelmesebb volt, mint Necker úr, a királyné időleges politikai érdeklődésére vezethető vissza — most, mikor Polignac grófnő és Lamballe hercegnő nem tesznek egyebet, mint hogy támogatják részint szentimentális, részint fényűző hajlamait s a trónörökösre való remény hasztalansága elidegeníti tőle a királyt, politikáról már szó sincs. A királyné komédiát játszik, tánczol, audienciákat ad szabónőknek, művészeknek és poétáknak — ez életének ártatlanabb oldala — s nem csak Artois hercegnek, hanem az udvar gavallérjainak is megengedi, hogy úgy hódoljanak neki, mintha nem is volna királyné.

Mindezzel szemben meg fogja érteni, hogy Ausztria császárnak látogatása a legnagyobb fontosságú.

Elvárom, hogy e hó végéig minden intézkedést megtesz strassburgi tartózkodásunkra.

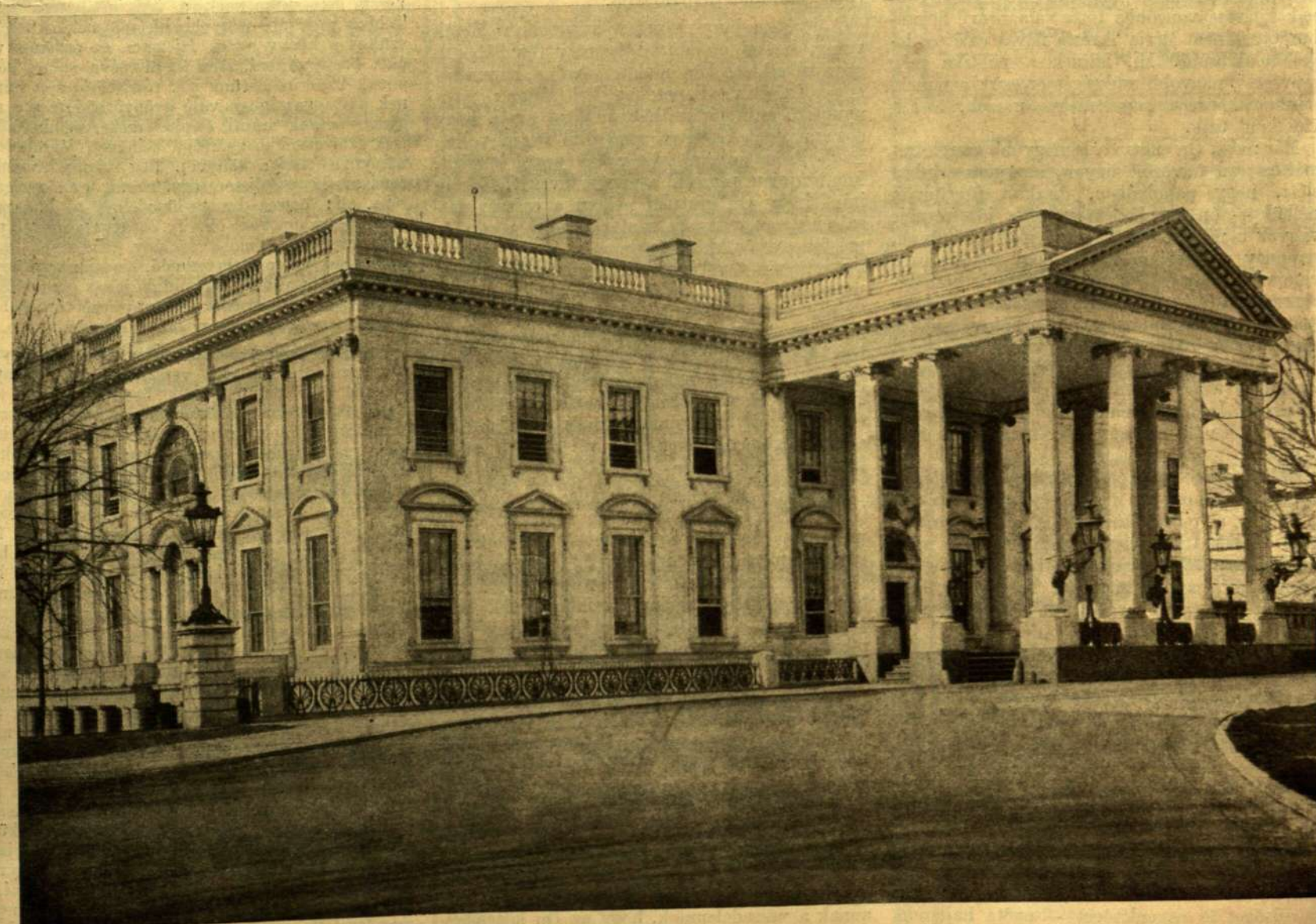
Rohan herceg biberos Delphinehez.

Strassburg, 1777 október 18.

Koronás fejre volt hát szükség, hogy szép marquisnőket visszahívjuk önkéntes száműzetéséből! El voltam ragadtatva, mikor tegnapi kocikázásomkor a St. Pierre le Jeune-téren nyitva láttam palotája kapuit és sietek ezekkel a virágokkal és süteményekkel kopogtatni szívének számomra remélhetőleg nem örökre elzárt kapuján. Bájos bűneit eléggé vezekelt; feloldom Önt, marquisnő asszonyom.

Ó Felsője a császár megtisztel azzal, hogy holnap a katonai szemle után nálam reggelizik. A marquis úr megígérte részvételét; szabad az Önére is számíthatom? Az ünnep Ön nélkül nem volna ünnep, még ha a világ minden uralkodója összejönne is.

A Szevillai borbély előadására, a mely által azt akarjuk bebizonyítani a koronás

A FEHÉR HÁZ, AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK MINDENKORI ELNÖKÉNEK LAKÁSA WASHINGTONBAN.

Beumarchais úr Delphinehez.

Strassburg, 1777 október 30.

Drága Marquisinó! Micsoda éjszaka van mögöttem! A Párisból jött hírekre ifjúságom minden álma feltámadt: ezüstpáncélú hősök tüzes karddal kergetik szkeptikus korom gonosz szellemeit.

Saratoga esett — az angolok meg vannak semmisítve — Amerika föl van szabadítva! Új korszak kezdete és a világtörténetben! Ha Párisban volnék, még Franklin Benjamingt is karjaimba szorítanám!

Meg kell rögzítenünk az órákat, a melyeket átélünk, hogy életünket megvilágítsák akkor is, ha minden emlékezés elhomályosult előttünk.

Tudja még, hogyan írtam le Önnek asztal után Rohan hercege dús könyvtár-szobájában, a hol több a duzzadó diván és a süppedő párnaszék, mint a könyv, azt a vidéki komédiát, a mely Strassburgot vigyorgva bukkantotta fel a tintatartóm mélyéből. Megrajzoltam Önnek hőseinek arczképét: Rohan kardinálisát mint minden hívő fejét, a mint piros selyem kontósában, csipkével behintve, a melyeknek értéke fölér egyházmegyéjével, fehér kezén egy briliáns, a melyet Franciaország egész koronája árán se lehetne kifizetni, reggel a rubinnal és smaragd-dal ékesített misekönyvből a misét celebrálja és minden felvilágosulás ellenében az epage satanasat; Rohan herceget azután, mint a legjobb társaság maitre de plaisirjét, a mint arannyal hímzett surtoutban, festett mellény-nyel, melynek minden gombja egy-egy értékes gyöngy, este a megrakott asztalnál részvét-teljesen csillapítja a kis táncosnók szomját és éhségét s felé újjongja Evoé-ját minden puritánoknak.

(Folytatása következik.)

A 40-ES HONVÉD GYALOGHADOSZTÁLY KATONA-OTTHONA A FRONT MÖGÖTT. — Jelfy Gyula fálvéselő.

puritánok, mely kevésbé érezzük magunkat találva a darab szatirja által — rendelkezésére bocsátom a páholyomat. Beumarchais úr, kinek Strassburgban való jelenlétéből arra kell következtetnem, hogy valami politikai intrika van a levegőben, ott zavartalanul üdvözölheti Önt, miután férje ura, mint éppen most közölte velem, nem hajlandó őt fogadni. Láthatja, legszebb asszony, mennyire igyekszem, hogy ki sem mondott óhajait is teljesítem. Szabad viszont remélnem, hogy végre hozzájutok ahhoz a csókhöz, a melyvel Chantilly óta tartozik nekem?

Beumarchais úr Delphinehez.

Strassburg, 1777 október 25.

Mélyen tisztelt Marquisinó Asszonyom, nem akarta nekem elhinni, hogy az Ön viszontlátásának kilátása vonzóbbá tette rám nézve Strassburgot, mint a Mária Terézia fiával való esetleges találkozás? Mi, kinek a politika még művészet, nagyobb szükségét érezzük a nőnek, mint a koronás kereskedelmi utazók, a kik üzletként őrizzék.

Már most, Ön engem a legnagyobb szeretetreméltósággal üdvözölt ugyan, az egész színház előtt, nagy páholyában, diszkrét függönyök nélkül — én azonban nagyon is jó ismerője vagyok a női mosolygás minden árnyalatának, semhogy ne éreztem volna, hogy inkább arra való volt, hogy előidézze a marquis úr homlok-ránczolatát, a kardinális úr szarkasztikus mosolyát. Ezért nem tudom, vajon a bájós Montjoie marquisinót szövetségeseimnek tekinthetem-e még.

A nők olyanok, mint a gyermekek: minden játékkukat teljes odaadással játszzák, de a legkisebb kintartás nélkül. Ha nem volnának királyok, a nők ingatagságát semmi sem múlta felül.

Ebben az esetben csaknem hajlandó volnék megbocsátani ezt az ingatagságot. Nem azért, mert Ön e pillanatban az anyát játszssa s ezzel többet tesz, mint Rousseau, a ki mint minden pap tanításának csak a prédikálására szorítkozik, hanem mert én magam is elég gyakran szeretném megszakítani a velem való szövetséget.

Tudja: az Egyesült Államok függetlenségi nyilatkozata óta filozófusainknak kő hullott le a lelkeről, mert eszméiket megvalósítva látják a nélkül, hogy nekik is ott kellene lenni.

Puffadnak a büszkeségtől, hogy Mably abbé megbízást kapott az új kormánytól, hogy törvényhozási elveit alkotmány-tervezéti dolgozza ki s lelkesen rajongjanak a kommunisztikus demokráciáért — Amerikában. Nekem, az elsőnek, a ki Amerika mellett állásfoglalásra bírtam Franciaországot, velük kellene lelkesednem, de mióta Franklin úr képviseli a szabadságot és egyenlőséget — azóta hajlandó vagyok a kényuraságot képviselni.

A lelkesedés tüze a tengerentúli francia harcsohoknál is, a kik iránt Ön, tisztelt Marquisinó olyan érdeklődéssel tudakozódik, úgy látszik, annál alacsonyabban és, mennél jobban belátják, hogy a szabadság istennője a derék farmerek és szatócsok számára csak az a kofasszony, a ki árúkat menél drágábban tudja eladni. A harci sikerekről szóló hírek ez idő szerint nem valami főemelők.

Olyan politikával, a mely méltó lett volna egy Nagy Sándorhoz, reformálni akartam a világot, de belátom, reformjaink ma inkább ártnak nekünk, mint a búfeink. Ezért üdülést a kardot, a mely Franciaország óriási marhaistállójában vasvillal alkalmatlannak bizonyult, fölcserélem a tollal, a mely legalább elég hegyes arra, hogy az általános szenny egyes darabjait felnyársalja.

A jó strassburgiak persze szívesebben látták volna, ha az andaluziai borbély Sevillából a spanyol erkölcsökön mulatott volna, semmint-hogy francia állapotokat kritizáljon; megnyugtatásukra biztosíthattam őket arról, hogy a darabomat bizonyan spanyolul írtam volna, ha Voltaire angolul írta volna angol leveleit. Montesquieu perzsál a perza leveleit. Egyébiránt hogy Ön gratulál nekem a császár tettségéhez, ez csak azt mutatja, mily régen — másfél év örökkévalósága óta — s milyen messzire van távol Párisból. Semmi sem kompromittál ma jobban, mint a fejedelmek tapsa s tegnap zavarba jöttem volna saját tehetségem felől, ha közben nem találtam volna valami hasonlóságot a zöld egyenruhájú osztrák császár és a földbarna quakerkabátos Franklin Benjamin között. Mind a ketten csak azért örülnek annyira komédiámmak, mert saját erényességük oly sugárzóan válik ki a sötét háttérből.

Ezért jut ki nekem az audiencia dícsősége is. II. József félvilágosodott uralkodó, a ki meg tudja becsülni a költöket és gondolkodókat. Értem: a hogy eddig a világ lazakonyhájában csak azért készítették mindenféle ételt, hogy az előkelő urak inyét csiklandozzák vele, ép úgy ma a gondolatok és költemények is izgatón szerek ellanyhult szellemi gyomrnak számára.

Beszéljen a Marquis úrnak e fogadtatás megtisztelő voltáról, akkor talán nem fog abban kételkedni, hogy én csak nyilvános tréfacsinálok vagyok s nem fogja többé összerángolni a homlokát, ha egy kalandor ajkai érintik a feleségének szép kezét. Ha ellenben szüksége van egy szikrára, hogy a férj harag puska-poros hordóját felrobbantsa, — a hogy csaknem semjtem — akkor örömmel kész vagyok erre a szerepre is. Hiszen eleve tudatában lehet annak a veszedelemnek, hogy az Ön közelében minden szikrából láng lesz.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A fergegéből. *Móricz Pál* terjedelmes és díszes kiállítású könyvet adott ki e címmel. Többnyire a háborúval kapcsolatos kis elbeszélések, rajzok, anekdoták, tréfas képek, a front mögött szemlélődő magyar ember megfigyelései a magyar katonák valójáról, tipikus tulajdonságairól, a magyar népek és társadalomnak háborús életéről, azokról a gondolatokról, fogalmakról, az életnek azokról az elváltozásairól, a melyeken a magyar emberek keresztülmennek a háború hatása alatt. Többnyire kisebb-nagyobb hirlapi cikkeknek képzültek a könyv egyes fejezetei, de érdemes volt őket összegyűjteni, mert együttrévén színes képet adnak háborús életünk sok részletéről s a szerzőnek a magyarságban való gyönyörködése s a magyar vonások iránti élményérzete, nemkülönben izes debreczeni magyarsága kellemes, jóleső olvasmányt tesz a könyvet. Még rokonszenvesebbé teszi az, hogy teljesen egy nemes czél szolgálta: áll: összes bruttó-jövedelme a budapesti honvéd gyalogezred özvegy és árva segélyalapjának javára szolgál, a mi úgy lehetséges, hogy író, nyomdász, papírkereskedő, bizonyos könyvkereskedő ingyen adták munkájukat s az előállításra való anyagokat a jótékony czél érdekében. A díszes czimlappu könyv ára 5 korona.

Ismereklel *Caesar Dutka Ákos* új verseskönyvének címe ez. Háborús versek vannak a könyvben, de több kedvünk telik bennük, mint a legtöbb háborús verseskönyvben, a melyek hozzáidomítják a háború nagy katasztrófáit a versiók kicsinyes lényéhez, szavalmányokat csinálnak a katonák szenvedéseiből, a már rég megunt jour-poéziis csömörlésen szentimentális formába és szólamába kicsinyítik bele az emberiség nagy tragédiáját s a dilettánsok hadának akarnak feltűnő pódiumot építeni a katonák holttesteiből. *Dutka Ákos* az igaz költő hangján beszél a háborúról, a harcztértől távol élő magyar embernek faja sorsáért való aggodása s az emberiség gyötrelmében való bensős részvétet adja meg lírája alaphangját. «A népem temetőjén vagyok virrasztó baljóslatu mécses» — mondja a könyve élére tett előhang-szerű szonettben s ezen a hangon mondja verseit. Lényegében ugyanazt a költői lelket találjuk meg ezekben a verseiben is, a melyet már a régebbiekből ismertünk; lágy, a benyomásoknak könnyen engedő, melancholiára hajlandó lélek, minden képtől valami borús paszelli-hangulat tályolozza be, az étellel szemben passzív, mindenre csak érzelmileg reagáló, cselekvő energia nélküli. A kifejezésben is a légyáság a fő ismertető jele, húrjai zengését hangfogó tompítja s ez a légyáság gyakran lesz bágyadság, de nem egyszer mély, melancholikus zengéssel szól meg. A költő most már levetette mindazokat az irodalmi hatásokat, a melyek kezdetben benították fejlődését s meg-

találta a maga saját hangját, a mely elkülönözött mindenki másétól.

A megüjtött magyar Shakespeare. A Kisfaludytársaság Shakespeare-bizottságának nagy vállalatából, Shakespeare összes műveinek részben átfordított, részben teljesen új fordításban való egy-egy kiadásából ismét megjelent három kötet. *A velenesi kalmár* a régi elavult fordítás helyett *Radó Antal* új fordításában került a gyűjteménybe. Ezt a fordítást már más kiadásokból s a Nemzeti Színház előadásairól is ismerjük s első megjelenésekor érdeme szerint méltattuk. A darabhoz a fordító irt tájékoztató bevezetést és jegyzeteket. Az *A hogy tessék* vigjátékot *Rákosi Jenő* fordításában kapjuk, de nem az 1869-ben megjelent szöveget, hanem, teljesen új fordítást, a melyhez a bevezetést és a jegyzeteket *Alexander Bernád* írta. A *Coriolanus* természetesen megmaradt *Polfi* fordításában, minden változtatás nélkül. — *Ferenzi Zoltán* irt hozzá bevezetést és felvilágosító jegyzeteket. Az új Shakespearet a Franklin-Társulat adja ki szép nyomásu, gondos szedésű kiállításban; a kisebb kötetek ára 3 K, a nagyobbakké 4 K.

A *Budapesti Szemle* áprilisi számának első helyén *Berevicsy Albert* emlékbeszéde van *Trefort Agostonról*, a nagyérdemű kulturpolitikus születésének századik évfordulója alkalmából. *Gróf Vay Péter* Amerika világhurmai törekvéseiről ad figyelemreméltó felvilágosítókat. *Pauler Ákos Medveczy Frigyes*, a nemrég elhunyt filozofus emlékeztetét újítja meg. *Ereky István* az osztrák Tengernek a rendi alkotmányokról hirdett emléttéről kezd czikkoszorozatot. *Huszti Rósi* Erdélyi Jánosnak Hegelhez való viszonyát vizsgálja meg. *Alberto Instia* spanyol novellája s *Jakab Ödönnek* Aranyról szóló költeménye adják a füzett szépirodalmi tartalmát. A *Függyel* rovat Bon *Meller Simon* irt nekrológot *Ferenzy Károlyról*, az *Ertesítő* rovat több magyar könyvről ad ismertetést és egy polemikus cikket az Aranyról évfordulója alkalmából megjelent hirlapi cikkek ellen. A *Budapesti Szemle* *Voivovich Géza* szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona. Egyes szám ára 2 korona.

A *Jó Pajtás*, *Benedek Elek* képes gyermeklapja legújabb, április 15-iki számába *Benedek Elek* irt verset, *Szoldos László* elbeszélést, *Szemere György* folytatja *A kis káplár* című regényét, *Schöpflyn* Aladár mesét mond a kenyérfáról, *Fabiánné Biczó*

Ilona szép képet rajzolt, *Kozma Imre* a Badacony-ügyről irt érdekes dolgokat, *Benedek Elek* folytatja *Rókané komámasszony* mulatságos kalandjait. *Kis krónika* rovat, tarka mese, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyedévre 3 korona, egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Április 5. A nyugati harcztéren a heves tüzer-ségi harc Lens és Arras közt tegnap is tartott. A Peronne-Cambrai-országtól északra az angolok jelentékeny erőket kezdett új támadásai elől a német csapatok, súlyos veszteségeket okozva nekik, kitértek. St. Quentinől délnyugatra a németek által éjjel kirított állásokat a francia tüzer-ség több óráig tűz alatt tartotta s azután a gyalogság harc nélkül megszállotta La Fauxnál a francziák egy előretörését visszaverték. Német utégek Vendressenél felgyújtottak egy löszerraktárt. Reimstől északra egy hatásosan előkészített és erőteljesen végrehajtott német vállalkozás jól sikerült. Az olasz harcztéren énlkebb tüzer-ségi és repülőtevékenység. Olasz tengerészeti repülő bombákat dobta a Nabrezinára és Sistianára. Az Etch völgyében levő helységeink és Arco újabb tüzer-ségi tűz alatt állottak. Macedóniában a Cserna Stenán, Monasztirtól nyugatra ismét elragadtunk a francziáktól néhány árkt.

Április 6. A toboli Stochod-hídtól elfoglalása alkalmával 180 tisztet és több mint 9500 főnyi lé-gényeséget elfogtak, 15 ágyút, mintegy 150 gépfegyvert és aknavetőt és nagy mennyiségű hadiszerzést zsákmányoltunk. A nyugati harcztéren az Artois-szakaszon a tüzer-ségi harc jelentékeny fokozódott. A német állások különösen Angrestint egészen a Scarpe nyugati partjáiáig időközönként minden kaliberű erős tűz alatt állottak. Az Aisne-arcvonalon Sapignent mellett, Reimstől északra élénk tüzharcra került a sor; a németek közel 850 foglyot ejtettek, a francziák ellentámadását visszaverték. A Maas nyugati partján a déli órákban az ágyútűz erősödött. A repülők mindkét felől élénk tevékenységet fejtettek ki. A többi harcztéren nincsen lényegesebb esemény.

Április 7. Az orosz harcztéren portyázó és felderítő harcok. A nyugati harcztéren a tüzer-ségi harc Lens és Arras közt nem csökkenő heves-séggel folyt. A Somme két oldalán kis osztagok harcra. A francziák lötték St. Quentin. Laffaux mellett, Soissonsól északra le egy francia elő-retörés megihusult. Az Aisne mentén és az Aisne-Marne csatorna mellett a tüzelés ereje jelenté-keny fokozódott. A francziáknak a Sapigneunél tőlük elfoglalt árkok visszazorzó ére irányuló tá-madását a németek visszaverték. A Maas balpart-ján francia zászlóalj három hasztalan táma-dása. Erős repülőharcok. Egy német tengeri repülőraj a Dawus-okban horgonyzó hajókat, va-lamint a Ramsगतől északnyugatra levő fény-szórákat és erődítési telepeket bombázta.

Április 8. A nyugati harcztéren a tengertart közelében és a Widschaete-hajlásban a németek erős felderítő osztagokat vertek vissza, részint közelharcbán. A Somme-területen az ellenség énl-ken tüzelt St. Quentinre, melynek székesegyházát több találatlalt megromgálta. Laffauxnál a francziák újabb kísérlete kudarcot vallott. Az Aisne men-tén és a Champagne nyugati részében erős tüzer-ségi és aknavetőharc.

Április 9. Az orosz harcztéren rohamcsapatok és felderítő osztagok harcra. A nyugati harcztéren Lens és Neuville-Vitrose között a tüzer-ségi harc nagy heveséget ért el. Arrasnál több órai igen erős pergőtűz után a csata ma délelőtt óta folytatban van. Az Albertől Cambrai és Peronne felé eső osztagok közti területen a né-metek szándékainak megfelelően lefolyt kisebb ütközetek. Loissvastól a Champagne nyugati ré-szég fokozódott a tüzer-ségi harcra. Lotharin-giában és a burgundi kapuban élénk tüzevén-kenység.

Április 10. Nagybör harcok csak a nyugati harcztéren voltak. Az arrasi csata folyik. Erős tüzer-ségi és aknavető tömegek több napi hatása után az angolok tegnap reggel heves tüzfokozás után 20 kilométer szélességben megtámadták a németek vonalait s kemény harcban sikerült az Arrasból kiágazó állásokba behatolniuk. Attörniök azonban nem sikerült. A túlerével szemben való szivós ellenállásban két német hadosztály tetemes veszteségeket szenvedett. Yperntől délrelet né-met rohamcsapatok a harmadik angol vonalig ju-tottak előre. Laffauxnál egy francia támadás összeomlott. Az Aisne mentén és Reimstől délre a tüzer-ségi harczi tevékenysége igen élénk volt.

Használhatatlan
FOGSOROKAT
film és esztőtörmelékek, higányt, eszt-
papírulladékokat, zálogszedéseket veszek:
Gross Antal, Budapest, VIII., József-körnt 23.

Jóállás a biztos eredményert!
Patkánin
Törp. népde.
leírásit kérszen ingyen küld a Patkánin-gyár egyedüli el-
árulását, a Torontói Agrárbank R.-T., Nagyböckereken.

Megjelent
Kerpely Béla könyvei:
„Nimródok a fronton“
Mulatságos vadászese-
tek a nagy háboruból.

Vadász milióban tartott haditudósítások, melyek a vadászt és nem vadászt egyaránt érdeklik
**A díszes kiállítású kötet
= ára 2 korona =**
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f.)
Megrendelhető: a „NIMRÓD“
képes vadászújság kiadóhiva-
tálaban, Bpest, IV., Egyetem-u. 4.
(Franklin-Társulat) a pénz be-
küldése vagy utánvét mellett.
Fronton levő hozzátartozójának nem
küldhet ennél kedvezőbb olvasmányt!

Betegtoló-kocsikat
rokkantak és amputáltak ré-
szére jóállás mellett a legártó-
sabb és legegészségteljesebb
valamint a betegápoláshoz
szükséges összes czikkeket.
műlabákat, műkezeket, járó
és nyugtatókat a technikailag
modernnek elvei szerint gyárt:
KELETI J.
Budapest, IV., Korona-
herceg-utca 17. szám.
Alapították 1878. Tel. 13-76.
Képes árjegyzék ingyen és
bérmenten.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
Gyár és VIII, Baross-u. 85.
Fiókok: II, Fő-u. 27, IV, Eskü-ut 8, Kec-
keméti-u. 14, V, Harmincad-u. 4, VI, Terés-
krt 39, Andrássy-ut 16, VIII, József-krt 2.
Telefon: Józsa. 2-37

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nál Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:
**MIKSZÁTH KÁLMÁN
ÉLETRAJZA**
Irta VÁRDAI BÉLA
A nagynevű író egyetlen részletesebb élet-
rajza. Mikszáth arczképével díszített csinos
kartonkötésbe.
Ára 2 korona 50 fillér.

ALAPITVA 1914.
Gyászesetben Haltenberger Vilmos
ruhák soron kívül kelmefestő, vegyészítő és
festetek feketére. Nagyvárad. Postafiók.
Postai megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Ifj. Hegedüs Sándor
munkái.

Regények.
A lélekűbvár K 4-
Az élet tüze (Kelet regjeje) e -60
Veszett csata e 2-80
Elbeszélések.
Alakok a kődhomályban e 2-
A rértornyú kastély e 3-60
Az ő szerelem e 2-
Beszélő éjszakák e 2-80
A rúdza e 2-40
A trombitás süvege
(Magyar Könyvtár 733.) e -36

Színművek.
A rab. Fantasztikus dráma 3 felv.
(Főv. Szính. Műsora 283.) e -40
Az életemetkező. Dráma 1 felv.
(Főv. Szính. Műsora 142.) e -40
Hanna. Dráma 1 felvonásban e -40
Narancsvirág. Dráma 1 felvonásban e -30
A kalandor. Színmű 3 felvonásban e -60

Ütleírások.
Az óriások világa (Tűl a tengeren) e 2-
Déli fjordok (Dalmácia álmom-
képeiben) e 3-
Amerikai színek (Tanulmányok) e 2-40
Az arany nap házja e 3-
Kaphatók:
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-l.-nál,
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben

Április 11. A keleti harcziéren a Békás-szoros táján visszavertünk ellenséges támadásokat. A nyugati harcziéren a Scarpetól északra fekvő, továbbá Givenchy en Gohelle, Farbus és Fampoux melletti területekre korlátozott harci cselekmények nem változtatták a helyzetet. Az angolok az Arras-Cambrai-országot mindkét oldalán heves tűz után jelentékeny erővel több támadást intéztek tegnap délután széles arcvonalban, de súlyos veszteségeikkel visszaverték őket. Ma reggel óta ott, valamint Bullecourt és Queant között újabb harcok fejlődtek. A Bapaume-Cambrai-országot és az Oise között csak kisebb harcok zajlottak le vonalaink előtt. St. Quentin úgy, mint az előző napokban, gránátokkal és srappellekkel lőtték, szintegy La Feret is. Vaillytől Reimsig a tüzérségi esata hevesége napról-napra fokozódik. A francziáknak azt a kísérletét, hogy árkaikban Berry en Bactól délkeletre rajtássenek, gyors ellentámadással a németek megheiusították. Az olasz harcziéren az ellenséges tüzérség munkája a partvidéki harcvezonal mentén növekedőben van s helyenkint északra is folytatódik. Az Etsch-völgyben és a Garda-tónál az olaszok folytatják pusztító tüzelesüket községek ellen.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: **GLÓSZ ALADÁR** budapesti volt gyógyszerártulajdonos, népfőlkelő főhadnagy az olasz harcziéren lavinacmlás áldozata lett. — **ESINGER GÉZA** műépítész, a 12. komáromi gyalogezred népfőlkelő hadnagya, a kis ezüst vitézségi érem tulajdonosa, 29 éves korában az olasz harcziéren. — **TAUSIG LIPÓR** joghallgató, önkéntes ővezető, az olasz harcziéren.

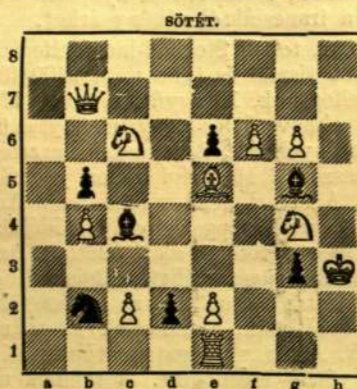
Elhunytak még a közelebbi napokban: **Nemes-tóka VIG FERENCZ**, királyi tanácsos, állami nyugtanár, akadémiai okleveles festőművész, 81 éves korában, Budapestben. — **VÁGÓ MIHÁLY** magánzó, 80 éves korában, Budapestben. — **TRAVERSZ ISTVÁN** posta- és táviró főfelügyelő, mozgópostafőnök és a Ferencz József-rend lovagja, 62 éves korában, Budapestben. — **Bölcsházi ANDRÁSZ PÁL**, Liptóvármegye árvaszéki elnöke, földbirtokos, 58 éves korában, Madocsnában. — **BARTSIK JÓZSEF**, nyugpénzügyi titkár, 55 éves korában, Budapestben. — **SZUHAY BENEDEK**, sajkópápolnai református lelkész, egyházmegyei főjegyző, egyházkerületi tanácsbíró, egyházi író és költő, 54. évében, Sajokápolmán. — **HILVERT MANÓ**, a kereskedelemügyi miniszteriumba

beosztott vasuti és hajózási felügyelő, Budapestben. — **Szerémi ODESCALCHI JENŐ ZSARD** herceg, főrendiházi tag, a 10. cs. és kir. huszárezred kapitánya, a Signum laudis tulajdonosa, 41 éves korában, Tuzsérban. — **Kolozsvári PÁCHY LAJOS**, nyug. kir. főtanácsos, 66 éves korában, Kolozsváron. — **Dr. JÁNOKY ÁKOS**, huszárfőhadnagy, az újvidéki katonai kórházak katonai parancsnoka, a Signum laudis tulajdonosa, ügyvéd, földbirtokos, megyebizottsági tag, stb. 42 éves korában, Újvidéken. — **STRAOKER KÁROLY**, vezérőrnagy, volt budapesti városparancsnok, a Lipót-rend lovagkeresztjének, a harmadosztályu vaskoronarendnek stb. tulajdonosa, Budapestben. — **Dr. EISNER JÓZSEF**, Sáros vármegye tb. főorvosa és felsővizközti járásorvos, Budapestben. — **DANKA ISTVÁN**, főgimnáziumi tanár, 48 éves korában, Budapestben.

Özv. **KAUTZ GYULÁNÉ**, szül. Zechmeister Emilia, 81 éves korában, Budapestben. — **Komoróci és szentandrási BENCSIK ISTVÁNNÉ**, szül. egri Egy Berta 69 éves korában a zemlénmegyei Rad községben. — **Özv. erdőteleki SZENTMARJAY DEZSÖNÉ**, szül. csiktusnádi Betegh Emma, 68 éves korában, Budapestben. — **DÉNES ZSIGMONDÉ**, 67 éves korában, Budapestben. — **KORALEK EMILNÉ**, 59 éves korában, Budapestben. — **Tordai SÁNDOR LÁSZLÓNÉ**, szül. Tamás Irma, 39 éves korában, Budapestben. — **Özv. draskóci és laszkári LASZKÁRY PÁLNÉ**, szül. kissztankóci és bélai Szilvay Anna, Alsófehérkúton.

SAKKJÁTÉK.

3052. számú feladvány Paluzie J.-től, Barceloná.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

Szerkesztői üzenetek.

Május himnusa. A menet. Leányos rajongás, igazi megfogható mag nélkül, tele naivitásokkal. **Hegedűszó.** Mindenki stb. Ilyenfajta verseket valamikor emlékkönyvekbe írtak széplelkű ifjak — szerencsére ez a divat jótormán teljesen kimúlt már. **Dal.** Se ritmusa, se hangulata, — mért nevezi dalnak?

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 64-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretlerjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-évre 10 korona. A «Vasárnapi Ujság» a «Világkronika»-val negyed-évre 6 korona, félévre 12 korona. Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapestben, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 11-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Az emlék egy részét képezi az ember erkölcsösségének. — Jaj annak, a kinek nincsenek emlékei!*

Feloldó szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lepkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Új szépirodalom

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD. TŰZPRÓBA
Regény. Ára 5 korona.

KAFFKA MARGIT. ÁLLOMÁSOK
Regény. Ára 6 korona.

LACZKÓ GÉZA. NOÉMI FIA
Regény. Ára 5 korona.

MOLNÁR FERENC. Kis Hármaskönyv
Elbeszélések. Új kiadás. Három kis kötet tokban. Ára 6 korona.

TORMAY CÉCILE. Emberek a kövek között
Regény. Második kiadás. Ára 4 korona.

A Franklin-Társulat kiadásai.

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

MARDOCHEUS

Irta

Berczellyné Gajary Böske.

Ára 1 korona 60 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.

A KULTURA ÉS TUDOMÁNY legújabb kötete:

BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA

Irta

Dr. JERUSALEM VILMOS

A harmadik német kiadás után fordította

SCHÖPFLIN ALADÁR

Tartalma:

- I. A filozófia jelentősége és állása.
- II. A propädeutikus (elő-készítő) disziplinák.
- III. Ismeretkritika és ismeret-elmélet.
- IV. Metafizika vagy ontológia.
- V. Az esztétika útjai és céljai.
- VI. Etika és szociológia.

Ára kötve 2 kor. 40 fillér.

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben.

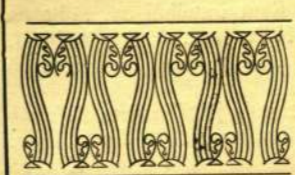
Órizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháboru majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen diszes, szép kivitellű fényképtartó keretet, (fekete moiret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arczképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

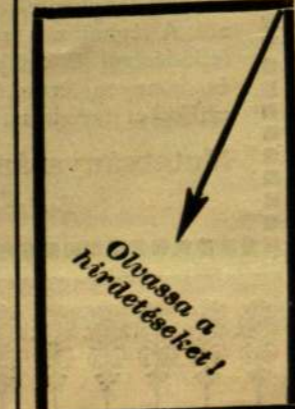
Méhner Vilmos kiadóhivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

a czíme
AGE MADELUNG
egyik legszebb elbeszélésének. Megjelent a Magyar Könyvtárban.
Ára 60 fillér.
Mindenképp kapható!

A háborús helyzet megértéséhez nélkülözhetetlen kézikönyv a

ZSEBATLASZ

1917. évre.

HUSZONKÉT igen érdekes földrajzi, külpolitikai, közgazdasági, statisztikai és háborús vonatkozású cikkel, nyolc kisebb, négy nagy színes térképpel és színes grafikonokkal.

Ára 3 korona 60 fillér.

A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása.

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és a Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4., valamint minden könyvkereskedésben.

RENDELÉSNEÉ SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI!

ÓRAK kiváló pontosságú szabályosra 10 évi jóállás mellett.

ÉKSZEREK sivatás és találatos kivitelben.

EVŐESZKÖZÖR ezüst és alpaccaasztalból.

EZÜSTNEMŰER

DISZTÁRGYAK szigorúan szabott jutányos árakon készpénz és előnyös részletfizetéssel feltelek mellett beszerezhetők.

BRAUSWETTER JÁNOS
ÓRÓMŰTEREK ÉS MŰRÉSIAL
Alapítók: Székely László és Székely László
1847-ben. Tüskésd.

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szoró-étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a gyomor-terheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Kapható: minden gyógytárban valamint **Rozsnyay Mátyás** Arad, Szabadság-tér 8.

RENDELÉSNEÉ SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI!

Anthologia
Arany János legszebb műveiből
olcsó Kiadásban !!

Az Arany-ünnep alkalmából megjelent

Arany koszorú

Arany János költeményeiből

Születése századik évfordulójának ünnepére.

A 300 oldalra terjedő szépen kiállított kötet ára füzve 3 korona, kötve 5 korona.

A Franklin-Társulat Kiadása.
Kapható minden Könyvkereskedésben.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet
Budapest, IV. ker., Sütő-utca 2. szám, felemelet. (Deák-tér mellett.)

Hangjegykölcsönzőnk feloleli a komoly és könnyebb zene-fajokat, melyek az újdonságokkal folyton kiegészítettek.

Előfizetés: 3 óra 15— K, 6 óra 28— K, 12 óra 52— K.

Az előfizetés beérkezéttel megküldjük kimerítő jegyzékünket. Biztosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnéskor visszaadatik.

Folyton Újdonságok. Országos Hangjegykölcsönző Intézet
Budapest, IV., Sütő-utca 2. Telém. (Deák-tér mellett)

Két új magyar regény!

LANDAUER BÉLA:

A TANÁR

Az orvostanár regénye, a féltékeny szerelem és az orvosi kötelesség lelki harca

Ára 5 korona

IJ. HEGEDŰS SÁNDOR:

A LÉLEKBUVÁR

Szenzációs regény, melyben a lélekbuvár drámai jelenetek közt felszabadítja a lelket a testtől

Ára 4 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kaphatók minden könyvkereskedésben

KAFFKA MARGIT

új regényének

ÁLLOMÁSOK

a címe

A budapesti író- és művészvilág színes képét tárja elénk

Ára 6 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

Kapható minden könyvkereskedésben.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD”

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb”

címmel egyedüli magyar nyelvű ctenyészési szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félévre 7 kor., negyedévre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Kultura és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

- Széchenyi eszmevilága. I. Gaál Jenő, Beáthy Zolt., Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai. Kötve K 1.60
- Henri Bergson filozófiája. Irta René Gillouin, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20
- Széchenyi eszmevilága. II. kötet. Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Ákos, Zsilinszky Mihály, Márki Sándor, Gaál Jenő tanulmányai. Kötve K 1.60
- A francia irodalom főirányai. Irta G. L. Strachey, angolból ford. Schöppfin Aladár. Kötve K 1.60
- A világegyetem élete. Irta Svante Arrhenius, fordította Polgár Gyula. Kötve K 2.—
- Az ember helye a természetben. Irta Lenhossék Mihály dr. Kötve K 1.60
- Az élet értelme és értéke. Irta Rudolf von Eucken, ford. Schöppfin Aladár. Kötve K 2.—
- A gondolatszabadság története. Irta J. B. Bury, ford. Balog Gábor. Kötve K 2.—
- Bevezetés a filozófiába. Irta dr. Jerusalem Vilmos. A harmadik német kiadás után fordította Schöppfin Aladár. Kötve K 2.40
- Anglia története. Irta Pollard A. F. ford. Bálint Ernő. Kötve K 2.40
- Az esztétika alapelvei. Irta Benedetto Croce, fordította Farkas Zoltán. Kötve K 2.—
- A szociológia módszere. Irta Durkheim, fordította dr. Balla Antal. Kötve K 2.40
- Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította dr. Gross Félix, ford. dr. Polgár Gyula. Kötve K 1.60
- Az emberiség jövője. Irta Heinrich Lohfky, fordította Schöppfin Aladár. Kötve K 1.20
- A vagyon tudománya. Irta I. A. Hobson, fordította dr. Sídó Zoltán. Kötve K 2.—
- A szociológia vázlatja. Irta G. Palanté, ford. dr. Mikes Lajos. Kötve K 1.60
- A tömegek lélektana. Irta Le Bon, ford. Balla Antal. Kötve K 2.—
- Rodin beszélgetései a művészetéről. Összegyűjtötte Paul Gsell, ford. Farkas Zoltán. Kötve K 1.20

Megrendelhetők:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAL) R.-T.-nál

Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél

szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

AZ AËRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitérő és könnyen érthető népszerű cikkek tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld

Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

16. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, ÁPRILIS 22.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.Egyes szám
ára 40 fillér.Előfizetési
feltételek:Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is eszótolandó.

A KÉSZÜLŐ KOSSUTH-SZOBOR MINTÁJA HORVAI JÁNOS MŰTERMÉBEN. — Jelfy Gyula felvétel.